

CERTIFICATIESCHEMA 'ON THE WAY TO PLANETPROOF' VOOR MELK

Datum van ingang: 01-01-2025

Vastgesteld door: College van Deskundigen dierlijk

Code: M.3.0

Update 12 december 2024

In deze versie zijn de aanvullende besluiten tot 12 december 2024 opgenomen

Publicatie van dit schema onder voorbehoud van tussentijdse wijzigingen. Het meest recente certificatieschema en eventuele 'aanvullende besluiten' staan gepubliceerd op www.planetproof.eu. Het woordmerk en het beeldmerk (logo) 'On the way to PlanetProof' zijn wettelijk beschermd en gedeponeed bij het Benelux Merkenbureau onder nummer 0998240. Bij onterecht gebruik van het woordmerk of het beeldmerk worden sancties opgelegd.

Inhoudsopgave

Criteria On the way to PlanetProof Melk.....	3
1. Algemene eisen melk.....	3
2. Biodiversiteit.....	4
Subthema kringloop indicatoren 2.1 t/m 2.5.....	5
Subthema natuur & landschap indicatoren 2.6 t/m 2.7.....	8
3. Klimaat.....	12
4. Dierenwelzijn en diergezondheid.....	13
5. Algemene eisen certificatie On the Way to PlanetProof.....	41
Bijlagen	
Bijlage 1 Rekenmethodieken.....	58
Bijlage 2 Sectorafspraken.....	59
Bijlage 3 Herzieningsagenda.....	61
Bijlage 4 Verklarende woordenlijst.....	63
Bijlage 5 Strofheidsmeting.....	67
Bijlage 6 Richtlijnen van nemen drinkwatermonsters.....	68

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel-periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
1.	Algemene Eisen Melk				
1.0	Ambitieniveau:				
	<p>Bij elk thema staan basisnormen en een topniveau. De deelnemer/keurmerkhouder dient te voldoen aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alle algemene eisen, • alle basisnormen Biodiversiteit <ul style="list-style-type: none"> • subthema kringloop indicatoren 2.1 t/m 2.5 • subthema natuur & landschap indicatoren 2.6 t/m 2.7 • alle basisnormen voor Klimaat • alle basisnormen voor Dierenwelzijn en diergezondheid • op minstens één thema of één van de subthema's aan alle criteria op topniveau. <p>Het topniveau voor Dierenwelzijn en diergezondheid omvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Topniveau criterium 4.1 levensduur melkkoeien • Minimaal 2 van volgende 6 criteria: <ul style="list-style-type: none"> • criterium 4.15 randvoorwaarden aan drinkwatervoorzieningen • criterium 4.17.2 zachte ligplekken jongvee • criterium 4.19.2 grip loopvloer bij jongvee • criterium 4.24 minimaal 10% daglicht in stal • criterium 4.25 afkalfstal met voorzieningen • criterium 4.26 ziekenstal met voorzieningen 		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>zie losse criteria</p>	<p>Controleer of aan de norm is voldaan.</p> <p>Bij initiële audit dient de deelnemer te voldoen aan alle eisen. Bij een vervolgaudit is het toegestaan om een herstelperiode te krijgen.</p> <p>Het niet voldoen aan een eis leidt tot een herstelperiode tenzij anders aangegeven (zie Verklarende woordenlijst in Bijlage 4).</p>
1.1	Veiligheid voor mens en dier				
	<p>De melkveehouder volgt in het eerste jaar van deelname een RI&E-training, workshop of e-learning of een uitgewerkte RI&E. De training is maximaal 3 jaar geleden gevolgd of de RI&E is maximaal 3 jaar oud.</p>	<p>De veiligheidsrisico's op het bedrijf zijn in beeld.</p>	<p>Einde 1^e jaar KR: administratief (mag op afstand) + CI: administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Administratieve controle op de deelname aan een RI&E-training, workshop of e-learning of een uitgevoerde RI&E binnen 1 jaar na start deelname via Stigas of een andere door het College van Deskundigen van SMK erkend vergelijkbare organisatie.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
2	Biodiversiteit				
2.0	Randvoorwaarden invoer gegevens KringloopWijzer				
	<p>De gewichts-/volumevaststelling en relevante inhoudsanalyses van ruwvoer en krachtvoer moeten worden uitgevoerd door een onafhankelijke daarvoor geaccrediteerde organisatie. Vanaf KringloopWijzer 2022 moeten deze data via een digitale portal door betreffende organisatie worden ingevoerd in de KringloopWijzer. Indien gegevens alsnog handmatig door de melkveehouder zijn ingevoerd en/of gewijzigd in de KringloopWijzer, dan moeten de betreffende analyse/brondocumenten (bijvoorbeeld kuilvoeranalyses) bij deelnemer aanwezig zijn ten behoeve van controle.</p> <p>De ketenregisseur maakt gebruik van een digitale module van de KringloopWijzer waarmee het percentage data dat door deelnemers handmatig wordt ingevoerd in beeld wordt gebracht.</p> <p>Voor de berekening van de KLV gerelateerde KPI's (zie betreffende criteria) worden de voor het betreffende jaar vigerende rekenregels toegepast. De deelnemer/certificaathouder is verplicht de volledige gegevens steeds uiterlijk per 1 maart in de Centrale Database KringloopWijzer ingevoerd te hebben. De stand van zaken per 1 maart van een bepaald jaar wordt steeds vastgelegd. Gegevens wijzigingen die daarna plaatsvinden worden gedocumenteerd.</p> <p>Voor de berekening van het drie-jaarsgemiddelde wordt vanaf KLV 2025 (toetsmoment 2026) gebruik gemaakt van de rekenregels van de vigerende versie van de KringloopWijzer. Daarbij worden voorgaande jaren herberekend.</p>	Borging	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	Major: 4 weken	<p>Controleer op basis van de digitale module van de Kringloopwijzer waarmee het percentage van het ruwvoer en krachtvoer dat handmatig is ingevoerd in beeld wordt gebracht. Indien meer dan 10% handmatig is ingevoerd dan worden de invoer van ruw- en/of krachtvoerdata risicogericht steekproefsgewijs gecontroleerd.</p> <p>Een ketenregisseur kan een alternatieve risicogerichte controle-aanpak door het College van Deskundigen laten vaststellen. De ketenregisseur rapporteert vervolgens jaarlijks de resultaten van de risicogerichte controle-aanpak. Deze aanpak wordt jaarlijks door het College van Deskundigen geëvalueerd.</p> <p>Controleer of de KLV gegevens voor 1 maart van een kalenderjaar zijn ingevoerd.</p>
	Subthema: kringloop indicatoren				

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
2.1	Eiwit van eigen land in rantsoen				
	<p>Basisnorm: ≥55% eiwit van eigen land in rantsoen (zonder toepassing buurtcontracten)</p> <p>Topniveau: ≥65% eiwit van eigen land in rantsoen (zonder toepassing buurtcontracten)</p>	<p>Maatregel stimuleert:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verlaging van het aandeel eiwit in krachtvoer. • Hogere zelfvoorzienendheid en beperken verliezen. • grondgebondenheid <p>Melkveehouder kan dit kengetal beïnvloeden door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • extensievere bedrijfsvoering (minder melkproductie per hectare, minder dieren per hectare); • lagere eiwitbehoefte melkvee/ efficiëntere inzet eiwit. • meer (blijvend) grasland; • meer vers gras of andere eiwitgewassen voeren; • minder eiwit (stikstof) in het rantsoen (via snijmais of krachtvoer) 	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controleer of aan de norm is voldaan.</p> <p>Controle vindt plaats aan de hand van het drie-jaarsgemiddelde, startend met het jaargemiddelde van het voorgaande jaar.</p> <p>Berekening conform rekenregels KringloopWijzer (KLW), zie bijlage 1 rekenmethodieken.</p> <p>Er vindt steekproefsgewijs controle plaats op brongegevens voerdata.</p>
2.2	Stikstof bodemoverschot* per hectare				
	<p>Basisnorm: ≤150 kg N/hectare</p> <p>Topniveau: ≤140 kg N/hectare</p> <p>*Voor veengronden is een omrekenfactor ingebouwd. Hierbij wordt uitgegaan van: 1,99 kg N/hectare voor elke %-aandeel veengrond van het bedrijfsareaal. De omrekeningsfactor wordt jaarlijks vastgesteld.</p>	<p>Maatregel voorkomt negatieve impact, door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkleinen risico op af- en uitspoeling naar grond- en oppervlaktewater. <p>Melkveehouder kan dit kengetal beïnvloeden door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • extensievere bedrijfsvoering; • opbrengst te verhogen bij gelijke bemesting; • opbrengst gelijk houden bij lagere bemesting; • hogere benutting meststoffen door nauwkeuriger bemesting. 	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controle vindt plaats aan de hand van het drie-jaarsgemiddelde, startend met het jaargemiddelde van het voorgaande jaar.</p> <p>Berekening conform rekenregels KringloopWijzer (KLW), zie bijlage 1 rekenmethodieken.</p> <p>Er vindt steekproefsgewijs controle plaats op brongegevens.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel-periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
2.3	Ammoniakuitstoot per hectare				
	<p>Basisnorm: ≤80 kg NH₃/hectare</p> <p>Topniveau: ≤75 kg NH₃/hectare</p> <p>Nieuwe norm met 3 jaar overgangstermijn (gerealiseerd in 2027)</p> <p>Basisnorm: ≤70 kg NH₃/hectare</p> <p>Topniveau: ≤60 kg NH₃/hectare</p>	<p>Maatregel voorkomt negatieve impact, door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorkomen van verzuring en vermisting door uitstoot van ammoniak. <p>Melkveehouder kan dit kengetal beïnvloeden door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een extensievere bedrijfsvoering; • minder stikstof in het rantsoen; • betere benutting stikstof in het rantsoen; • emissiereducerende technieken in de stal, in de mestopslag en bij mesttoediening. • Meer uren weidegang. 	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controle vindt plaats aan de hand van het drie-jaarsgemiddelde, startend met het jaargemiddelde van het voorgaande jaar.</p> <p>Berekening conform rekenregels KringloopWijzer (KLW), zie bijlage 1 rekenmethodieken.</p> <p>Er vindt steekproefsgewijs controle plaats op brongegevens.</p>
2.4	Blijvend grasland				
	<p>Basisnorm: ≥40% blijvend grasland</p> <p>Topniveau: ≥60% blijvend grasland</p> <p>Nieuwe norm met 3 jaar overgangstermijn (gerealiseerd in 2027)</p> <p>Basisnorm: ≥50% blijvend grasland</p> <p>Topniveau: ≥70% blijvend grasland</p> <p>Deelnemers dienen al hun blijvend grasland als zodanig te registreren in de gecombineerde data inwinning.</p>	<p>Blijvend grasland heeft voordelen voor (bodem)biodiversiteit, klimaat via vastlegging en behoud van koolstof.</p> <p>Huidige definitie (gras is het volgende jaar per 1 maart weer gras) sluit beperkt aan op de genoemde doelen. Inzaaien, bewerken, bemesten etc is mogelijk.</p>	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controleer of aan de norm wordt voldaan, percentage conform registratie en definitie blijvend grasland van gecombineerde opgave/RVO.</p> <p>Het percentage grasland wordt vastgesteld op bedrijfsniveau conform opgave gecombineerde opgave/RVO: % blijvend grasland van het totale areaal = totaal areaal blijvend grasland / totaal areaal bedrijf * 100%</p> <p>Er wordt vanuit gegaan dat het percentage blijvend grasland via een digitale portal vanuit GDI wordt ingeladen in de KLW data. Dit wordt steekproefsgewijs gecontroleerd.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel-periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
2.5	Gewasbeschermingsmiddelen				
	<p>Het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen op het erf* en glyfosaat op grasland is niet toegestaan**. Ook bij de omvorming van grasland naar akkerland en akkerland naar grasland mag geen glyfosaat worden toegepast. Ook als in dat geval het perceel als akkerland staat geregistreerd. Bij een bedekking van minimaal 50% gras wordt een perceel als grasland beschouwd (zie definitie van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland).</p> <p>De melkveehouder houdt een actuele registratie bij van gewasbeschermingsmiddelen op erven en grasland wat betreft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • verbruik (dosering, datum, volledige middelnaam en/of Ctgb code), • toepasser, • reden toepassing, • toepassingsmethode, • locatie, • oppervlakte. <p>Hierbij kan gebruik worden gemaakt van het digitale registratie formulier dat kan worden gedownload van de website van SMK (https://www.planetproof.eu/zakelijk/certificeren/melk onder "ondersteunende documenten"). De registraties moeten minimaal 3 jaar worden bewaard.</p> <p>Deelnemers wordt gevraagd hun jaarregistratie te sturen naar SMK (smk@smk.nl). Registraties worden (geanonimiseerd) voor evaluatie en monitoring gebruikt.</p>	<p>Terugdringen van milieubelasting en emissies van gewasbeschermingsmiddelen.</p>	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p> <p>OF</p> <p>CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Stel vast op welke percelen dit criterium van toepassing is. Controleer administratief/fysiek of aan de eisen wordt voldaan.</p> <p>Bij fysieke inspectie wordt gecontroleerd op erf en relevante percelen of er indicaties zijn van de toepassing van glyfosaat. Daarnaast wordt de actuele registratie van gewasbeschermingsmiddelen gecontroleerd. Bij twijfel over de wijze van onkruidbestrijding/toepassing glyfosaat wordt een gewas/grasmonster genomen. Dit monster wordt geanalyseerd op aanwezigheid van glyfosaat of afbraakproducten daarvan, door een daarvoor geaccrediteerd onderzoekslaboratorium.</p> <p>*Het verbod op gebruik chemische gewasbeschermingsmiddelen geldt voor het erf, dat betreft het gehele bouwblok, exclusief de privé tuin/moestuin.</p> <p>Interpretatie: Het criterium betreft een bovenwettelijke norm. Wettelijk niet toegelaten middelen zijn dan ook niet toegestaan om te gebruiken.</p> <p>**Bij extreme kweekproblematiek kan een door SMK erkende graslandtaxateur gevraagd worden om een taxatie te maken van de kweekproblematiek. Op basis van deze beoordeling neemt SMK een</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel-periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
					besluit of eenmalige toepassing van glyfosaat op het betreffende perceel is toegestaan. Op de website van SMK is een lijst met erkende graslandtaxateurs gepubliceerd.
	Subthema: natuur en landschap indicatoren				
2.6	Natuur en landschap				
2.6.1	<p>Basisnorm: Minimaal 10% natuur en landschapspakketten van het totale areaal**: minimaal 5% kruidenrijk grasland + 5% kruidenrijk grasland of gelijkwaardig* met natuur en landschapspakketten.</p> <p>Topniveau: Minimaal 15% natuur en landschapsareaal van het totale areaal**: minimaal 5% extensief kruidenrijk grasland*** + minimaal 5% kruidenrijk grasland + minimaal 5% kruidenrijk grasland of gelijkwaardig* met natuur en landschapspakketten.</p> <p>Basisnorm en topniveau:</p>	<p>Dit criterium beoogt het verhogen van de biodiversiteit op bestaande landbouwgronden.</p> <p>Uitgangspunt is dat de implementatie van de natuur en landschapsmaatregelen behoud of verbetering van biodiversiteitwaarde realiseert ten opzichte van de bestaande situatie.</p>	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: beheercontracten jaarlijks administratief (mag op afstand) + KR: uitvoering BBM pakketten jaarlijks fysiek op melkveebedrijf conform vastgestelde risicogerichte controle. + CI: beheercontracten 2x per jaar administratief bij ketenregisseur + CI: fysieke steekproef. Zie beoordelingsrichtlijn</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Initiële controle: Als dit criterium niet vóór de initiële controle is uitgevoerd, moet een plan van aanpak beschikbaar zijn hoe dit criterium in het eerste jaar van deelname uitgevoerd gaat worden.</p> <p>Ketenregisseur: Controleer administratief de aanwezigheid en geldigheid van de beheercontracten en de daarin opgenomen beheerpakketten bij alle deelnemers.</p> <p>CI audit melkveehouders: De CI audit jaarlijks fysiek 5% van de melkveehouders (gericht op de juiste uitvoering van de gecontracteerde beheermaatregelen).</p> <p>CI audit uitvoeringsorganisaties: Daarnaast neemt de CI jaarlijks een steekproef van 10% (met een minimum van 1) van de uitvoeringsorganisaties om de uitvoering van de controlerichtlijnen te toetsen. Onderdeel hiervan is een gezamenlijk veldbezoek bij minimaal 3 deelnemers in het seizoen (gericht op de uitvoering van de</p>
2.6.2	<p>Op alle erven wordt minimaal aan het BBM pakket 220 Nest- en Broedgelegenheid (licht of zwaar) of het BBM pakket 230 Opgaande beplanting op erf (licht of zwaar) voldaan.</p> <p>Nieuwe norm met 3 jaar overgangstermijn voor totaal areaal (gerealiseerd in 2027).</p>				
2.6.1	<p>Basisnorm: Minimaal 12% natuur en landschapspakketten van het totale areaal. Opgebouwd uit: - ≥ 7% kruidenrijk grasland</p>				

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>(ingevuld met graslandbeheer pakketten BBM 100, 105, 113, 131, 141, 151 en/of 155 of gelijkwaardige ANLb/SNL pakketten);</p> <ul style="list-style-type: none"> - ≥ 5% natuur- en landschapspakketten (kan ingevuld worden met alle pakketten, ook kruidenrijk graslandpakketten en gelijkwaardige ANLb/SNL beheerpakketten) <p>Topniveau: Minimaal 20% natuur en landschapsareaal van het totale areaal. Opgebouwd uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ≥5% extensief kruidenrijk grasland (ingevuld met graslandbeheer pakketten BBM 105, 113, 131, 141 en/of 151 of gelijkwaardige ANLb/SNL pakketten); - ≥ 5% kruidenrijk grasland (ingevuld met graslandbeheer pakketten BBM 100, 105, 113, 131, 141, 151 en/of 155 of gelijkwaardige ANLb/SNL pakketten) - ≥ 10% natuur- en landschapspakketten (kan ingevuld worden met alle pakketten, ook kruidenrijk graslandpakketten en gelijkwaardige ANLb/SNL beheerpakketten) <p>Uitgangspunten berekening: Berekenen percentage KPI natuur en landschap en/of KPI (extensief) kruidenrijk grasland: op basis van wegingsfactoren (zie bijlage beheerpakketten natuur- en landschap) kan het aandeel gelijkwaardig berekend worden, waarbij extensief kruidenrijk grasland gewaardeerd is op factor 1. Bijvoorbeeld: voor productief kruidenhoudend grasland is een weging van 0,4 vastgesteld. Daarvan is dus 2,5 keer het aantal hectares nodig om tot een gelijkwaardige ambitie te komen.</p> <p>Berekening areaal: Het areaal bestaat uit het totale areaal (hectares) van het bedrijf met een agrarische bestemming,</p>				<p>gecontracteerde beheermaatregelen) met een veldcontroleur van de uitvoeringsorganisatie. Deze veldbezoeken kunnen worden toegerekend aan het auditpercentage van de fysieke audits van de melkveehouders.</p> <p><u>Interpretatie:</u> Natuurbeheer dat uitgevoerd wordt via ANLb- en SNL contracten wordt via een door de overheid erkende systematiek geborgd. SMK heeft dat erkend. Hier hoeft alleen een administratieve toetsing uitgevoerd te worden op de contracten. Dit kan centraal bij de ketenregisseur.</p> <p>Natuurbeheer van BBM beheerpakketten (daaronder vallen ook alle pakketten die op percelen van derden worden uitgevoerd, zoals waterschappen en Staatsbosbeheer) worden via de ketenregisseur (veelal via een ingehuurd controlerende organisatie) gecontroleerd. Een eventuele ingehuurd controlerende organisatie moet zijn erkend door SMK. Controle vindt plaats volgens de richtlijnen voor risicogerichte controle door de ketenregisseur die door het College van Deskundigen is vastgesteld. De ketenregisseur rapporteert jaarlijks over de resultaten. Deze aanpak wordt jaarlijks geëvalueerd door het College van Deskundigen.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>inclusief eventuele akkerlandpercelen. Daarnaast wordt ook het oppervlakte van het erf meegerekend. Beheercontracten op landbouwgronden van derden op meer dan 20 km afstand tot het erf (=kortste afstand hemelsbreed tussen bouwblok en grens van betreffende perceel) worden <u>niet</u> meegerekend (uitgezonderd langdurige pacht = 30 jaar).</p> <p>Beheer van natuurgronden worden alleen meegeteld als deze in eigendom zijn of indien er agrarisch gebruik plaats mag vinden (maaien/begrazen) op basis van het huur/pachtcontract en er een gebruikersovereenkomst is en deze percelen worden meegenomen in de GDI en de KringLoopwijzer van het bedrijf. Gehuurde of gepachte natuurelementen (niet zijnde grasland) kennen geen agrarisch gebruik en worden niet meegeteld voor de waardering in On the way to PlanetProof.</p> <p>Bij toepassing van 'overgangspakketten' voor kruidenrijk grasland (waardering 0,75) mag tijdens de overgang gerekend worden met de weging van extensief kruidenrijk grasland (waardering 1). Op deze manier worden bedrijven niet tot een groter areaal overgangspakketten gedwongen dan nodig is om aan het criterium te voldoen.</p> <p>De beschrijvingen van de BBM-beheerpakketten zijn opgenomen in 'Beheerpakketten Biodiversiteit Melkveehouderij (BBM) ten behoeve van On the way to PlanetProof melk'.</p> <p>Om de uitvoering van de randvoorwaarden van beheer te kunnen borgen moet de veehouder bepaalde activiteiten actief bij de uitvoeringsorganisatie melden.</p>				<p>De CI toetst vervolgens bij de uitvoeringsorganisatie (in de huidige praktijk zijn dat de ketenregisseurs, die daarvoor een derde partij inhuren) hoe de praktische uitvoering van de beheerpakketten wordt gecontroleerd op de melkveebedrijven. Onderdeel van deze toetsing is een gezamenlijk veldbezoek bij minimaal 3 melkveehouders in het seizoen.</p> <p>Uitgangspunt van dit criterium is dat de maatregelen bijdragen aan het behoud of de verbetering van de biodiversiteitswaarde. In situaties waarbij de contractering van bepaalde beheermaatregelen leiden tot een verslechtering van de biodiversiteitswaarde, bijvoorbeeld de bestaande weidevogelpopulatie, kunnen uitvoeringsorganisaties dit onderbouwd voorleggen ter besluitvorming aan SMK (interpretatieverzoek). SMK kan vervolgens besluiten om een beheerpakket niet te waarderen.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
2.7	Bedrijfsnatuurplan				
	<p>De melkveehouder stelt in het eerste jaar van deelname een bedrijfsnatuurplan op.* Het plan is opgesteld door of onder verantwoordelijkheid van een door SMK erkende deskundige met een relevante MBO-/HBO opleiding (agrarisch/tuin- en landschap/ plattelandsvernieuwing) en met aantoonbare ervaring met het opstellen van bedrijfsnatuurplannen. Dit kan ook de melkveehouder zelf zijn. Er is een (dynamische) lijst met erkende cursussen/opleidingen op de website van SMK gepubliceerd.</p> <p>Het plan bestaat minimaal uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een inventarisatie van alle aanwezige en mogelijk nog te realiseren natuur- en landschapselementen. • Een kaart van het erf en de percelen waarop de natuur- en landschapselementen, en percelen/locaties waar bepaalde beheerpakketten worden uitgevoerd staan aangegeven, inclusief aantallen en oppervlakte maten. • Een ingevulde versie van de meest recente Rekentool Natuur en landschap On the way to PlanetProof (dit kan via een ingevulde versie van een datasysteem van een gecertificeerde zuivelketen/ketenregisseur). Hierin moeten minimaal de voor On the way to PlanetProof relevante natuur- en landschapselementen zijn opgenomen. Via de ingevulde tool wordt aangetoond dat aan de dan actuele norm wordt voldaan. De oppervlakte maten stemmen overeen met de oppervlakte maten van percelen in GDI. • Het plan is ondertekend door de melkveehouder en de opsteller. <p>* Melkveehouders die het Natuur en Landschapscriterium van On the way to PlanetProof volledig invullen met ANLb en/of SNL-</p>	<p>Het invoeren van een bedrijfsnatuurplan geeft een totaaloverzicht van de aanwezige natuur en landschapswaarden op het betreffende bedrijf en de mogelijkheden om deze in de toekomst te behouden en te versterken.</p>	<p>Einde 1^e jaar KR: administratief (mag op afstand) + CI: administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Administratieve controle of binnen 1 jaar na start deelname een bedrijfsnatuurplan aanwezig is. Toets of het bedrijfsnatuurplan en bijbehorende documentatie voldoet aan de randvoorwaarden van het criterium.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	beheerpakketten (met uitzondering van erfpakketten) zijn vrijgesteld van de verplichting van een bedrijfsnatuurplan.				
3	Klimaat				
3.1	Broeikasgasuitstoot in gram CO₂-equivalenten per kg melk				
3.1.1	<p>Nieuwe normen (uiterlijk gerealiseerd per jaar):</p> <p>Per 2025: Basisnorm ≤ 935 gram CO₂-eq /kg melk Topniveau ≤ 850 gram CO₂-eq/kg melk</p> <p>Per 2026: Basisnorm ≤ 893 gram CO₂-eq /kg melk Topniveau ≤ 808 gram CO₂-eq/kg melk</p> <p>Per 2027: Basisnorm ≤ 850 gram CO₂-eq /kg melk Topniveau ≤ 765 gram CO₂-eq/kg melk</p> <p>Voor bedrijven met meer dan 10% <u>bestaand</u> extensief kruidenrijk grasland geldt een vrijstelling voor het voldoen aan de norm voor broeikasgasemissie/kg melk. 'Bestaand' is gedefinieerd als extensief kruidenrijk grasland dat reeds in het voorgaande jaar aanwezig was en op basis van ANLb of SNL pakketten kan worden aangetoond.</p>	<p>Maatregel stimuleert:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lagere uitstoot van broeikasgasemissies per kg geproduceerde melk. <p>Melkveehouder kan dit kengetal beïnvloeden door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • langere levensduur koeien; • efficiënte melkproductie; • minder jongvee; • efficiëntere gewasproductie; • krachtvoersamenstelling; • minder N-bemesting; • koolstofvastlegging. 	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controleer administratief of aan de eisen wordt voldaan.</p> <p>Broeikasgasemissie uit veengrond wordt omgerekend. Hiervoor wordt de jaarlijks vastgestelde bedrijfsspecifieke omrekeningsfactor vanuit de KringloopWijzer toegepast.</p> <p>Bij gemengde bedrijven vindt er een omrekening plaats naar alleen de melkveetak.</p> <p>Controle vindt plaats aan de hand van het drie-jaarsgemiddelde, startend met het jaargemiddelde van het voorgaande jaar.</p> <p>In het jaar dat de norm wordt aangepast, mag een deelnemer worden getoetst op basis van het voorgaande jaar. In het daarop volgende jaar wordt met een twee-jaarsgemiddelde, en vervolgens weer met een drie-jaarsgemiddelde gewerkt.</p> <p>Berekening conform rekenregels KringloopWijzer (KLW), zie bijlage 1 rekenmethodiek.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
3.1.2	Voor elk bedrijf wordt ook de broeikasgastuitstoot in kg CO ₂ -equivalenten per ha berekend en geregistreerd.				
3.2	Duurzame energie				
	De veehouder maakt voor zijn bedrijfsvoering gebruik van groene stroom. Opwekking van duurzamere energie op het bedrijf wordt geregistreerd ten behoeve van monitoring, evaluatie en communicatie. Hiervoor is een registratieformulier op de website gepubliceerd.	Het gebruik van energie met fossiele oorsprong wordt uitgefaseerd. De melkveehouder kan dit onderdeel invullen door: <ul style="list-style-type: none"> • aankoop van groene stroom; • zelf groene stroom opwekken en toepassen; • combinatie van beide. 	Initieel zie 5.4 Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur	Major: 4 weken	Aankoop groene stroom via facturen. Energieopwekking op het bedrijf: aantal kWh dat op jaarbasis wordt opgewekt in verhouding tot het energieverbruik op het bedrijf. In geval van opwek groene stroom op het eigen bedrijf: Indien het elektriciteitsverbruik maar gedeeltelijke voor eigen gebruik wordt opgewekt, dan moet worden aangetoond dat het overige deel (in kWh) als groene stroom wordt ingekocht. Ingekochte stroom moet altijd groen zijn.
4	Dierenwelzijn en diergezondheid				
	De basis voor gezonde koeien en kalveren is in wetgeving, ketenkwaliteitssystemen en sectorafspraken vastgelegd, met onafhankelijke controle (zie bijlage 2). De maatregelen in het schema van On the way to PlanetProof komen bovenop deze eisen.				
	Gezondheid koe en kalf				
4.1	Gemiddelde levensduur melkkoeien (gemiddelde leeftijd bij afvoer)				
	Nieuwe normen, groei van 3 maanden levensduur in 3 jaar (uiterlijk gerealiseerd per jaar):	Door goed voor de koeien te zorgen, hebben zij minder gebreken en leven langer.	Initieel zie 5.4 Vervolg: KR: jaarlijks administratief	Major: 4 weken	Controle vindt plaats aan de hand van het drie-jaarsgemiddelde, startende met het jaargemiddelde van het voorgaande jaar.

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>Per 2025: Basisnorm ≥5 jaar en 6 maanden Topniveau ≥5 jaar en 11 maanden</p> <p>Per 2026: Basisnorm ≥5 jaar en 7 maanden Topniveau ≥6 jaar</p> <p>Per 2027: Basisnorm ≥5 jaar en 8 maanden Topniveau ≥6 jaar en 1 maand</p>		(mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur		<p>Controle via I&R-administratie. Bereken de gemiddelde leeftijd van de voor de dood of slacht afgevoerde melkkoeien in de voorgaande 36 maanden. De nieuwe normen worden getoetst in april in het opvolgende kalenderjaar. Bijvoorbeeld de norm van 2025 wordt getoetst in april 2026.</p> <p>Interpretatie bij omrekening van dagen naar maanden bij KLW uitdraai: 30,42 dagen per maand.</p>
4.2	Diergezondheidsmonitoring melkkoeien				
	<p>≥70 punten uit KoeData</p> <p>Score wordt bepaald op basis van het rollend jaargemiddelde.</p>	<p>De score van KoeData geeft weer wat de status is van diergezondheid en -welzijn van op het bedrijf aanwezig melkvee. De score is gebaseerd op data over rundersterfte, kalversterfte, gezondheidsstatus voor paratuberculosis, BVD en salmonella, nieuwe uierinfecties en celgetal. Door de minimaal te behalen punten wordt een ondergrens in diergezondheid gewaarborgd.</p>	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controleer administratief of aan de eisen wordt voldaan.</p> <p>Berekening van de KoeData score vindt plaats op basis van 11 kengetallen waarvoor per kwartaal een score tussen 0 en 100 punten wordt berekend. Voor elk kengetal is een norm gesteld. De som van de toegekende punten voor de afzonderlijke kengetallen vormt de kwartaalscore. Score wordt elke kwartaal bepaald op basis van het rollend jaargemiddelde.</p> <p>Indien bij de start de gegevens over de afgelopen 4 kwartalen niet bekend zijn, kan certificatie starten met het gemiddelde van de bekende kwartaalscore(s).</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
					<p>Kengetallen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rundersterfte: het aantal dode runderen ouder dan één jaar gedeeld door het gemiddelde aantal aanwezige runderen ouder dan één jaar (controle: Rendac en I&R). • Kalversterfte: het aantal dode kalveren met oormerk jonger dan één jaar gedeeld door het gemiddelde aantal aanwezige kalveren jonger dan één jaar (bron: Rendac en I&R). • Nieuwe uierinfecties: het aantal oudere kalfskoeien en vaarzen dat deze melkcontrole wel een hoog celgetal heeft (respectievelijk >250.000 en >150.000 cellen/ml) en bij de vorige melkproductieregistratie niet, gedeeld door het gemiddelde aantal melkleverende koeien (bron: melkproductieregistratie MPR). • Tankmelkcelgetal: berekening van het gemiddelde tankmelkcelgetal per kwartaal uit de tankmelkcelgetalbepalingen die binnen dit kwartaal plaatsvonden (bron: labuitslagen Qlip). • Verschil BSK: het percentage verschil in BSK ten opzichte van het vorige kwartaal op het melkveebedrijf (bron: melkproductieregistratie (MPR)). • Gesloten bedrijfsvoering: geen runderen aangevoerd in betreffende kwartaal (bron: I&R)

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
					<ul style="list-style-type: none"> Leptospirose, BVD, IBR, Paratbc en Salmonella status (bron: GD of zuivelonderneming)
4.3	<p>Dierenwelzijnsmonitoring melkkoeien</p> <p>Twee keer per jaar een dierenarts bezoek op het bedrijf gericht op het KoeKompas; de eerste keer om het volledige KoeKompas in te vullen. De tweede keer om de actiepunten uit het eerdere KoeKompas te evalueren, waarbij gereflecteerd wordt op de eerder geformuleerde actiepunten m.b.t. diergezondheid en dierenwelzijn in een gesprek tussen de dierenarts en de melkveehouder.</p> <p>De evaluatie van het KoeKompas advies vindt minimaal 3 en maximaal 9 maanden na het eerste bezoek plaats.</p> <p>Er wordt een gespreksverslag van de evaluatie gemaakt, inclusief een praktijkstempel van de dierenarts en voorzien van een datum waarop het gesprek heeft plaatsgevonden. Het gespreksverslag sluit af met de volgende zin: "Ondergetekenden verklaren samen een evaluatiegesprek gevoerd te hebben waarin inhoudelijk is gereflecteerd op de eerder gezamenlijk geformuleerde actiepunten en waarin zo nodig nieuwe actiepunten gericht op diergezondheid en dierenwelzijn zijn geformuleerd." Hierna wordt het gespreksverslag ondertekend door veehouder en dierenarts.</p>	<p>KoeKompas is een managementinstrument waarmee melkveehouder en dierenarts samen kijken naar voeding en water, huisvesting, dierenwelzijn, melken, werkrouines, jongvee-opfok en diergezondheid. KoeKompas laat zien wat de sterke punten zijn en waar verbeteringen mogelijk zijn. Het is een praktisch instrument om de diergezondheid en dierenwelzijn op het melkveebedrijf bedrijf continue te blijven verbeteren.</p>	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>De controle vindt administratief plaats op de aanwezigheid van 1 ingevuld KoeKompas en 1 gespreksverslag van de evaluatie, inclusief praktijkstempel van de dierenarts, datum gesprek, verklaring en ondertekening.</p> <p>Initiële controle: Als dit criterium niet vóór de initiële controle is uitgevoerd, moet een plan van aanpak beschikbaar zijn hoe dit criterium in het eerste jaar van deelname uitgevoerd gaat worden.</p>
4.4	<p>Gezondheidsmonitoring kalveren en jongvee</p> <p>≥75 punten uit de KalfOK score</p>	<p>KalfOK is een instrument dat weergeeft wat de kwaliteit van de opfok van kalveren/jongvee op een bedrijf is. De score is gebaseerd op 12 kengetallen die</p>	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controle vindt plaats aan de hand van het rollend jaargemiddelde. Score wordt elke kwartaal bepaald op basis van het rollend jaargemiddelde. Indien bij de start de gegevens over</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
		inzicht geven in het geboorte- en opfokproces, het antibioticagebruik en de bedrijfsgezondheidsstatus voor BVD, IBR en salmonella. Door een minimaal te behalen puntenaantal te vereisen, wordt een ondergrens in diergezondheid gewaarborgd.	(mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur		de afgelopen 4 kwartalen niet bekend zijn, kan certificatie starten met het gemiddelde van het voorgaande kwartaal. Berekening vindt plaats op basis van 12 kengetallen waarvoor per kwartaal een score tussen 0 en 100 punten wordt berekend. Voor elk kengetal is een signaalwaarde en een streefwaarde vastgesteld. De som van de toegekende punten voor de afzonderlijke kengetallen vormt de kwartaalscore. In de puntscore wordt rekening gehouden met bedrijven waarbij een deel van de jongveeopfok buiten het bedrijf plaatsvindt (uitbesteden opfok of aankopen jongvee): <ul style="list-style-type: none"> • Uitbesteden jongveeopfok: score is gebaseerd op de combinatie van gegevens van het melkveebedrijf en die van zijn jongveeopfokker(s). • Indien in een kwartaal in een bepaalde leeftijdscategorie geen kalveren aanwezig zijn, wordt het aantal te behalen punten verdeeld over de overige kengetallen.
4.5	Monitoring kalverzorg				
4.5.1	Op basis van onafhankelijke jaarlijkse monitoring wordt door de certificaathouder aangetoond dat: <ul style="list-style-type: none"> • De gemiddelde kalversterfte van de deelnemers van een certificaathouder lager is dan het landelijk gemiddelde; • Er geen structureel hoge kalversterfte is bij de deelnemende bedrijven; 	Op On the way to PlanetProof bedrijven komt structureel hoge kalversterfte niet voor.	Initieel zie 5.4 Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) +	Major: 4 weken	Controleer administratief of bij de certificaathouder een jaarlijkse monitoring aanwezig is die voldoet aan de voorwaarden van het criterium. Controleer administratief of de certificaathouder (gecertificeerde ketenregisseur) opdracht heeft

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.5.2	<ul style="list-style-type: none"> Wanneer er op een individueel bedrijf sprake is van meer dan 10% kalversterfte (sterfte van geboorte tot en met 14 dagen leeftijd ten opzichte van het aantal geboren kalveren) wordt samen met de dierenarts een plan van aanpak opgesteld om het percentage te verbeteren. Het plan van aanpak kan worden opgenomen als onderdeel van de uitvoering van het KoeKompas (beoordeling en evaluatie). 		CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur		<p>gegeven voor administratieve bewaking voor opstellen van een plan van aanpak bij de actiewaarde in dit criterium. Toetsing van de actiewaarde vindt plaats over het rollend jaargemiddelde van het voorgaande kalenderjaar.</p> <p>Deze aanpak wordt jaarlijks geëvalueerd door het College van Deskundigen Dierlijk op basis van een onafhankelijke analyse van data van de drie voorgaande jaren.</p>
4.6	Mobiliteit melkvee				
	<p>Bij alle melkgevendende koeien vindt minimaal 1 keer per jaar klauwverzorging plaats door een gecertificeerde klauwverzorgder of de melkveehouder zelf wanneer deze in bezit is van een opleidingscertificaat voor klauwverzorging. Hierbij vindt registratie van klauwafwijkingen en eventuele behandelingen op individueel niveau plaats in Digiklauw of eigen administratie veehouder.</p> <p>Wanneer de melkveehouder de klauwverzorging zelf doet, moet hij of zij aantonen dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hiervoor een meerdaagse opleiding gevolgd is op het gebied van klauwverzorging (5 jaar geldig, diploma of certificaat controleren). <p>Of</p> <ul style="list-style-type: none"> De melkveehouder zonder hierboven (nog geldige) omschreven opleiding moet binnen 2 jaar na ingang van het certificaat een opfriscursus klauwverzorging hebben gevolgd, die verzorgd is door een gecertificeerde klauwverzorgder (ingeschreven bij de VVRP) of een door SMK erkende professional op het gebied van klauwgezondheid, die daarnaast in bezit is van een opleidingsakte voor het verzorgen van cursussen 	Optimale klauwgezondheid is resultante van goed management en huisvesting. Door klauwverzorging door een deskundig persoon en het registreren van klauwproblemen kunnen sprongen vooruit gemaakt worden op allerlei andere vlakken op een melkveebedrijf. De registratie dient als inzicht voor de veehouder, de klauwverzorgder en dierenarts.	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	Major: 4 weken	<p>Wanneer klauwverzorging gedaan wordt door een klauwverzorgder: Controleer de factuur van de gecertificeerde klauwverzorgder. Certificatie van de klauwverzorgder wordt nagekeken via de VVRP ledenpagina (https://www.vvrp.nl/ledenpagina) of via het tonen van een certificaat van de klauwverzorgder.</p> <p>Controleer of de vereiste registratie aanwezig is.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>of onderwijs. In deze opfriscursus ligt de nadruk op de praktische uitvoering van de klauwverzorging en deze beslaat minimaal 2 dagdelen, waarvan minimaal 1 dagdeel gericht op bewustwording (met leren vertalen van de signalen voor kreupelheid in effectieve preventiemaatregelen). Aandacht voor inzicht in (onderliggende) oorzaken kreupelheid, soorten kreupelheid en hoe deze te signaleren, behandelen en voorkomen. Voor nieuwe deelnemers moet de opfriscursus binnen 2 jaar zijn behaald. De opfriscursus is 5 jaar geldig.</p>				
4.7	Uiergezondheid				
4.7.1	<p>Deelname aan MPR (MelkproductieRegistratie) t.b.v. inzicht in individuele celgetallen is verplicht. Of inzicht in individuele celgetallen via celgetalmetingen van een AMS of melkstal.</p>	<p>Inzicht in individuele celgetal helpt de veehouder en dierenarts om uiergezondheid op dierniveau goed te monitoren en zo nodig direct actie te ondernemen.</p>	<p>Initieel zie 5.4</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controleer aanwezigheid MPR van het betreffende jaar.</p>
4.7.2	<p>Minimaal jaarlijks wordt ontwikkeling van aantal koeien met mastitis besproken met dierenarts (bijvoorbeeld tijdens uitvoering KoeKompas). Hierbij wordt gekeken naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aantal koeien met sub-klinische mastitis. Aan de hand van rapportage MPR: percentage koeien met gemiddeld celgetal van >250.000 per ml melk. En bij koeien in eerste lactatie >150.000. Aantal koeien met klinische mastitis. Aan de hand van registratie dierenarts: aantal behandelde dieren per jaar. Aantal behandeling: tel op het aantal nieuw behandelde dieren, ander kwartier uier en herhaling behandeling na 14 dagen. Aantal afgevoerde koeien met uierproblemen. Aan de hand van registratie veehouder (criterium 4.30). <p>Er wordt een gespreksverslag gemaakt, inclusief een praktijkstempel van de dierenarts en voorzien van een datum waarop het gesprek heeft</p>		<p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar administratief (mag op afstand)</p> <p>+ CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>		<p>De MPR moet minimaal iedere 6 weken plaatsvinden. Mocht de frequentie van 6 weken incidenteel en door overmacht niet mogelijk zijn, dan wordt dit met reden genoteerd.</p> <p>Initiële controle 4.7.2: Als dit criterium niet vóór de initiële controle is uitgevoerd, moet een plan van aanpak beschikbaar zijn hoe dit criterium in het eerste jaar van deelname uitgevoerd gaat worden.</p> <p>Controleer administratief op aanwezigheid gespreksverslag en of deze is voorzien van een praktijkstempel van de dierenarts, datum gesprek, aantallen koeien en ondertekening.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	plaatsgevonden. In het gespreksverslag is ook opgenomen: het aantal koeien met sub-klinische mastitis, klinische mastitis en afgevoerde koeien met uierproblemen. Het gespreksverslag wordt ondertekend door veehouder en dierenarts.				
4.8	Pijnstilling bij ongerief (in ieder geval bij ernstige infecties, zoals uier- en klauwontstekingen)				
	In het bedrijfsbehandelplan moet zijn opgenomen wanneer pijnstilling wordt toegepast. In ieder geval bij ernstige infecties die ongerief veroorzaken. Er is een bewaarplek op het bedrijf voor de voorraad pijnstillers. Aankoopbonnen van pijnstillers kunnen worden overlegd.	Pijnstilling zorgt ervoor dat koeien sneller opknappen en minder stress ervaren van ongerief	Initieel zie 5.4 Vervolg: KR: 1x per 2 jaar administratief en fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd administratief en fysiek op melkveebedrijf Herstelinspectie bij tekortkomingen: administratief (mag op afstand)	Major: 4 weken	Initiële controle: Als dit criterium niet vóór de initiële controle is uitgevoerd, moet een plan van aanpak beschikbaar zijn hoe dit criterium in het eerste jaar van deelname uitgevoerd gaat worden. Controleer administratief of pijnstilling is opgenomen in het bedrijfsbehandelplan. Controleer of pijnstilling is toegepast conform het Bedrijfsbehandelplan. Fysieke controle van aanwezige voorraad pijnstillers op het bedrijf.
	Huisvesting / koecomfort				
4.9	Geen aanbondsysteem als huisvestingsstelsel				
	Er is geen grupstal of aanbondsysteem als permanent huisvestingsstelsel aanwezig.	Continue bewegingsvrijheid voor de koe is gewaarborgd doordat er geen aanbondsysteem als	Initieel zie 5.4 Vervolg:	Major: 4 weken	Controleer fysiek of er geen aanbondsysteem als permanent huisvestingsstelsel voor

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	Deze norm geldt voor al het melkvee (melkgevende koeien, droge koeien en jongvee) en niet voor het overige vee op het bedrijf.	huisvestingsstelsel is toegestaan.	KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf		melkgevende koeien, droge koeien of jongvee aanwezig is op het bedrijf. Indien een grupstal/aanbindstelsel aanwezig maar niet meer in gebruik is voldoet het bedrijf ook aan deze eis. Vastzetmogelijkheden zoals een separatie ruimte, klauwbekapbox of aan het voerhek mogen alleen voor een korte tijd, maximaal enkele uren worden gebruikt. Bijvoorbeeld voor het toepassen van behandelingen. Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.
4.10	Aanwezigheid koeborstels				
4.10.1 4.10.2	<ul style="list-style-type: none"> Minstens 1 elektrisch aangedreven roterende koeborstel per 70 melkkoeien. Ook jongvee (inclusief kalveren) gehouden in groepen en droge koeien moeten een schuurvoorziening hebben, dit mag een vaste borstel zijn. 	Een (roterende) koeborstel geeft de koeien de mogelijkheid om hun huid te verzorgen. Dit verhoogt het diercomfort.	Initieel zie 5.4 Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd	Major: 4 weken	Controleer of alle melkgevendende koeien toegang hebben tot een roterende koeborstel. Controleer of dit een elektrisch aangedreven roterende koeborstel is. Het aantal koeborstels wordt vastgesteld aan de hand van het totaal aantal melkgevendende koeien gedeeld door 70. Controleer of al het jongvee (inclusief kalveren) in groepen en alle droge koeien een goed werkende schuurvoorziening hebben, bijv. een schuurborstel. Deze moeten goed te reinigen zijn en zo nodig vernieuwd

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
			fysiek op melkveebedrijf		<p>worden. Onder 'goed werkende schuurvoorziening' valt dat een dier zowel kop, zijkant als rug moet kunnen borstelen.</p> <p>De borstel moet daarvoor goed toegankelijk zijn (bijvoorbeeld niet in een hoek van de leefruimte geplaatst) en op een zodanige hoogte dat het dier in de groep met de kop, zijkant en rug bij de borstel kan. Bij dieren tot een leeftijd van 6 maanden kan hieraan ook voldaan worden met alleen een verticale borstel.</p> <p>Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.</p> <p>Ook alle droge koeien moeten toegang hebben tot een borstel. Wanneer de koeien alleen voor het afkalven/ziekte naar een afkalfstal of ziekenstal worden verplaatst, dan is in die ruimte een borstel niet verplicht.</p>
4.11	Stalbezetting				
	<ul style="list-style-type: none"> • Te allen tijde minstens 1 ligplaats per dier (alle aanwezige runderen) in een ligboxenstal en/of • Minstens 8 m² per dier (alle melkgevende runderen) in een vrijloopstal. <p>Deze norm geldt voor alle melkvee op het bedrijf (melkgevende koeien, droge koeien en jongvee). De</p>	Er is minstens een ligplaats voor elk dier, zodat de koeien altijd de mogelijkheid hebben om te gaan liggen.	Initieel zie 5.4 Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf +	Major: 4 weken	<p>Controleer of aan de gestelde eisen is voldaan.</p> <p>Fysieke controle bestaat uit het vaststellen van het aantal ligplaatsen in de stal en deze te vergelijken met de aanwezige dieren op de stallijst:</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	norm geldt ten alle tijde, dus ook tijdens de weideperiode.		CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf		<ul style="list-style-type: none"> Ligboxenstal: tellen van de aanwezige ligboxen Vrijloopstal: de ruimte in een vrijloopstal wordt bepaald aan de hand van ligruimte per melkkoe; exclusief melkstal, weide en eventuele roostervloer. Administratieve controle bij structurele wijzigingen in bedrijfsvoering ten aanzien van het aantal dieren/dierplaatsen die relevant zijn voor het behalen van de norm. Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.
	Natuurlijk gedrag				
4.12	Periodieke educatie dierenwelzijn en diergezondheid				
	Melkveehouder: <ul style="list-style-type: none"> Neemt actief deel aan een studieclub en/of georganiseerde kennisdagen over dierenwelzijn en diergezondheid in de melkveehouderij (woont minimaal 1 bijeenkomst per jaar bij). De opfriscursus zoals omschreven bij criterium 4.6 telt mee als 1 bijeenkomst. Of <ul style="list-style-type: none"> Heeft een erkende cursus gevolgd op vlak van dierenwelzijn en diergezondheid in de melkveehouderij (5 jaar geldig). 	De melkveehouder laat zich regelmatig informeren over de nieuwste ontwikkelingen in het vakgebied gericht op dierenwelzijn en diergezondheid en/of specifiek op het vlak van gedrag in relatie tot welzijn en bedrijfsvoering. Hierbij is er interactie met andere melkveehouders zodat er ruimte is om ervaringen uit te wisselen.	Initieel zie 5.4 Vervolg: KR: 1x per 2 jaar administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur	Minor: 6 maanden administratief herstel	Initiële controle: Als dit criterium niet vóór de initiële controle is uitgevoerd, moet een plan van aanpak beschikbaar zijn hoe dit criterium in het eerste jaar van deelname uitgevoerd gaat worden. Controleer of melkveehouder een bewijs van deelname heeft van een cursus die voldoet aan de randvoorwaarden (en maximaal 5 jaar geldig is).

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>Randvoorwaarden cursus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verzorgd door ervaren deskundige op gebied van melkveewelzijn en –gezondheid; • Minimaal 3 uur van de training is ingevuld met theorie en minimaal 3 uur met praktijkvoorbeelden (in de stal en/of met video- en fotomateriaal) waarbij cursist leert signalen in het diergedrag of -uiterlijk te vertalen naar concrete positieve of negatieve oorzaken van dit gedrag of uiterlijk; • Tijdens de cursus vindt er interactie plaats met andere melkveehouders; • Aandacht voor effecten handelingen op de te verzorgen dieren; • Aandacht voor positieve financiële consequenties en productieresultaten. <p>Een lijst met erkende cursussen is te vinden op de website van SMK. Cursussen zijn ter goedkeuring voor te leggen aan SMK.</p>				<p>Controleer in geval van een studieclub of kennisdag of minimaal 1 bijeenkomst per jaar is bijgewoond. Kennisdag: controleer bewijs van inschrijving, facturen, evt. materiaal van de bijeenkomsten. Studieclub: controleer verslag, evt. materialen, evt. factuur.</p> <p>Indien er sprake is van personeel, dienen alle medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de diervoorzorg aan dit criterium te voldoen.</p>
4.13	Weidegang melkkoeien				
	<p>Alle melkkoeien krijgen minstens 120 dagen 6 uur (of flexibele weidegang minimaal 120 dagen, minimaal 720 uur) weidegang. Per 10 melkkoeien is minimaal 1 hectare huiskavel beschikbaar. Startdatum van weidegang wordt geregistreerd.</p>		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Critical Major: geen</p>	<p>Administratieve controle op deelname weidemelk via deelnemerslijst van de zuivelketen waar de ondernemer op is aangesloten. Er wordt aangesloten bij de geaccepteerde norm en borgingssystematiek van Stichting Weidegang 120 dagen 6 uur. Minimaal 1 hectare huiskavel per 10 melkkoeien.</p> <p>Flexibele weidegang: onder aanvullende randvoorwaarden is er voor melkveehouders die behoefte hebben aan meer flexibiliteit bij het toepassen van weidegang, een alternatief, genaamd flexibele</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
					implementatie van weidegang. In plaats van de minimaal 6 uur per dag en ten minste 120 dagen per jaar, geldt dan dat er op jaarbasis minimaal 720 uren en minimaal 120 dagen per jaar geweid moet worden. Minder uren per dag weiden wordt dan mogelijk, mits dat gecompenseerd wordt met meer dagen per jaar om per saldo op minimaal 720 uren uit te komen. Startdatum van weidegang wordt geregistreerd.
4.14	Weidegang jongvee				
	<p>Jongvee krijgt minstens 100 dagen* weidegang in hun eerste twee levensjaren.</p> <p>Registreer volgens welk beweidingsplan weidegang plaatsvindt. De voorbeelden voor de beweidingsplannen worden aangeboden door Stichting Weidegang.</p> <p>Deze eis is van toepassing bij opfok van eigen jongvee op het melkbedrijf of jongvee dat men elders laat opfokken.</p> <p>* In beweidingsplan B is toegestaan dat jongvee dat in maart, april en mei geboren is, en in beweidingsplan A in mei en juni geboren is, minimaal 75 dagen weidegang krijgt in de eerste twee levensjaren. Daarbij geldt dat het gemiddelde aantal dagen weidegang in de eerste twee levensjaren minimaal 100 moet zijn.</p>	Door weidegang kan jongvee goed leren grazen en uiting geven aan natuurlijk gedrag	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	Major: 4 weken	<p>Administratieve controle op aanwezigheid beweidingsplan en deelname aan certificatieschema Jongvee Weiden van Stichting Weidegang.</p> <p>Voor de fysieke controle op weidegang (conform beweidingsplan, werkwijze en registratie) wordt aangesloten bij de borgingssystematiek van het certificatieschema Jongvee Weiden van Stichting Weidegang.</p> <p>Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de weidegang.</p>
4.15	Natuurlijk gedrag – drinken				
	<p>Nieuwe eis Basisnorm, gerealiseerd per 1-1-2028. Keuzemaatregel voor topniveau.</p>	Ruim voldoende drinkvoorzieningen zorgen voor minder verstoring vanwege verschillen in rangorde en betere wateropname	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg:</p>	Major: 4 weken	<p>Controleer visueel of aan de randvoorwaarden is voldaan.</p> <p>Bij kalveren tot 6 maanden voldoet 1 drinkpunt per groep.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel-periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.15.1	Er is voldoende drinkgelegenheid aanwezig voor alle koeien (melkgevend, droge koeien en jongvee) en deze gelegenheden moeten vrij toegankelijk zijn voor de dieren. Aantal koeien per drinkbak: maximaal 30 en minimaal 7 cm per koe. Aantal koeien per sneldrinker: maximaal 15 koeien. Drinkbakken zijn aangesloten op een waterleiding (2-4 bar druk).		KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd		Bij jongvee vanaf 6 maanden voldoet 1 drinkpunt in groepen tot 10 dieren. Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.
4.15.2	Jongvee (vanaf 6 maanden leeftijd en in groep ≥ 10 dieren) en droge koeien: per groep dieren zijn minimaal 2 drinkpunten aanwezig.		OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf		Interpretatie: In de percelen waar wordt geweid zijn één of meer drinkpunten aanwezig. In de weidepercelen telt oppervlaktewater (bijv. sloot) mee als drinkwater.
4.15.3					
4.15.4	Drinkwater is ook in de weidepercelen beschikbaar: minimaal 1 drinkpunt per groep.				
4.16	Natuurlijk gedrag – eten				
4.16.1	Nieuwe norm bij nieuwbouw, aanbouw of uiterlijk gerealiseerd per 1-1-2038 Minimaal aantal vreetplaatsen: <ul style="list-style-type: none"> 1,0 effectieve vreetplaats per dierplaats voor melkgevende koeien, droge koeien en jongvee. Bij een automatisch ruwvoersysteem kan volstaan worden met 0,8 effectieve vreetplaats per dierplaats. Minimale breedte effectieve vreetplaats: <ul style="list-style-type: none"> 75 cm voor melkgevende en droge koeien 45 cm voor dieren van 4 tot 12 maanden 50 cm voor dieren van 12 tot 18 maanden 	Gelijktijdig willen eten hoort bij kuddegedrag. Voldoende vreetplaatsen zorgt daarnaast voor minder verstoring vanwege verschillen in rangorde en betere voeropname	Initieel zie 5.4 Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd	Major: 4 weken	Meet met een steekproef van minimaal 1 vreetplaats per type voerhek (de op het oog kleinste). Meet de breedte van de vreetplaatsen hart-op-hart. Bepaal het aantal vreetplaatsen ten opzichte van het aantal dieren per groep. Vreetplaats moet in het voerhek aan weerszijden begrensd zijn, zodat dieren elkaar niet kunnen wegdringen. Een buizenhek voldoet daar niet aan. Meet de hoogte van de bovenbuis van de loopvloer/voerstoeper tot de onderkant van de bovenbuis. Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken
4.16.2			OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf		
4.16.3					
4.16.4					
4.16.5	Indien een bovenbuis aanwezig is, dan is de minimale hoogte tot de onderkant van deze bovenbuis bij melkkoeien en droge koeien 1,60 meter.				

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
					dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.
4.16.6	<p>Richtlijnen voor kleine koeien</p> <p>Voor kleine koeien (schofthoogte maximaal 1,40 meter) mogen andere afmetingen toegepast worden voor ligboxen en voerhek. Hierbij geldt:</p> <p>Voerhek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minimale hoogte voerhek is 1,45 meter. 				<p>Initiële en vervolg inspectie: Steekproef van minimaal 1 per 50 dieren schofthoogte meten (de op het oog grootste dieren).</p> <p>Bij vaststelling van voldoen aan criterium voor kleine koeien de inspectienormen zoals bovenstaand genoemd staan bij reguliere ligboxafmetingen.</p>
	Huisvesting/koecomfort				
4.17	Zachte ligplekken				
4.17.1	<p>Zachte ligplekken melkkoeien en droge koeien</p> <p>De ligruimte voor melkkoeien en droge koeien bestaat uit zacht indrukbaar materiaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een mat, matras, waterbed, gelmatras met voldoende indrukbaarheid conform DLG test (uitslag: blijvende elasticiteit ≥ 15 mm indrukking bij een belasting van 2000N per 75 cm² of DLG test goed (++) , of minstens klasse 3 volgens DIN3763). Het materiaal is bedekt met een laag droog strooisel en/of kalk, OF • Een diepstrooiselbox: dik ingestrooide ligbox (bijv. zaagsel, stro, zand of ander organisch materiaal) met strooiselkering aan voor- en achterzijde van de box van minimaal 15 cm hoog (gemeten loodrecht vanaf de bodem). Indien boxen in een dubbele rij liggen en aan de kopkant op elkaar aansluiten dan is daar geen strooiselkering vereist. De boxen zijn volledig gevuld (de strooiselkeringsrand steekt niet meer dan 3 cm uit 	Een zachte bedding geeft meer comfort tijdens de gemiddeld 12 uur per dag dat een koe ligt	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p> <p>OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>	Major: 3 maanden	<p>Steekproef van minimaal 1 per rij ligplaatsen.</p> <p>Ingestrooide box: Meet boxdiepte in elke ligplaatsenrij.</p> <p>Ligbed/waterbed: Controleer DLG-testuitslag op indrukbaarheid. Geteste matrassen zijn te vinden op: www.dlg.org > Landwirtschaft > Tests > Alle Tests > Suche nach Prüfberichten (proefgebied: Innenwirtschaft. Subcategorie: Liegeboxbeläge für Rinder). Controleer visueel of de boxbedekking onbeschadigd is en dat er voldoende strooisel aanwezig is.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>boven het strooisel en het ligbed bevat geen kale plekken zonder strooisel), OF</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een combinatie van mat of matras met diepstrooisel, waarbij indrukbaarheid mat/matras conform DLG test met uitslag goed (+) is en daarbovenop minstens 8 cm strooisel (hoogte strooiselkering loodrecht gemeten vanaf bovenkant mat/matras), OF • Een ingestrooide vrijloopstal, minimaal 10 cm dik ingestrooide ligruimte. 				<p>Droge ligplekken behouden beter de zachte indrukbaarheid van het materiaal. Bij twijfel of ligplek droog is; voer in 5 ligboxen de knietest uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leg een keukenpapiertje in de ligbox. • Val 4x op de knieën op het papiertje in de ligbox. • Stel vast of het keukenpapier droog blijft. <p>Bij 2 of meer ligboxen waarbij het keukenpapier niet droog blijft, dient direct herstel plaats te vinden. Door bijv. een extra laag droog strooisel aan te brengen.</p> <p>Indien bij de volgende controle de ligboxen niet droog zijn, dient de melkveehouder een aanpassing in zijn management te doen (bijv. ander materiaal, vaker boxen controleren en instrooien)</p>
4.17.2	<p>Zachte ligplek jongvee</p> <p>Nieuwe eis Basisnorm, gerealiseerd per 1-1-2028 Keuzemaatregel voor topniveau</p> <p>De ligruimte voor jongvee (vanaf 4 maanden) bestaat uit zacht indrukbaar materiaal, zoals beschreven bij 4.17.1.</p>	Een zachte bedding geeft meer comfort	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p> <p>OF</p> <p>CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>	Major: 4 weken	<p>Steekproef van minimaal 1 per rij ligplaatsen. Controleer verder conform 4.17.1</p> <p>Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel-periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.18	Afmetingen ligplekken melkvee				
4.18.1	<p>Ligboxafmetingen melkvee:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lengte ligbed minimaal 1,70 m (inclusief beslag koematras/exclusief strooiselkering en knieboom) • Ligboxbreedte: minimaal 1,10 m h.o.h. <p>Nieuwe norm bij nieuwbouw, aanbouw en uiterlijk per 1-1-2038</p> <p>Ligboxafmeting melkkoeien voldoen aan voorwaarden voor bredere en/of langere ligboxen.</p> <p>Bredere ligboxen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Totale boxlengte $\geq 2,65$ m aan muurzijde of tussenrij $\geq 2,35$ m. • Lengte ligbed $\geq 1,80$ m (inclusief beslag koematras/exclusief strooiselkering en knieboom). • Ligboxbreedte: minimaal 1,20 m. h.o.h. • Breedte ligbed is minimaal 1,14 m vrije breedte. • Afstelling schoftboom $\geq 1,15$ m hoogte vanaf ligbed. • De knieboom mag maximaal 30 cm hoog zijn, voorbij de knieboom moet voldoende kopruimte aanwezig zijn. • Kopboom: $\geq 0,90$ m boven ligboxvloer en $\geq 2,20$ m horizontaal gemeten vanuit de instap van de box. <p>OF</p> <p>Langere ligboxen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Totale boxlengte $\geq 2,80$ m aan muurzijde of tussenrij $\geq 2,50$ m. • Lengte ligbed $\geq 1,90$ m (inclusief beslag koematras/exclusief strooiselkering en knieboom). • Ligboxbreedte: minimaal 1,15 m. h.o.h. • Breedte ligbed is minimaal 1,09 m vrije breedte. • Afstelling schoftboom $\geq 1,15$ m hoogte vanaf ligbed. 	<p>Afmeting ligboxen afgestemd op afmeting koe zorgen voor makkelijker gaan liggen en opstaan, minder locomotieproblemen en een langere herkauwperiode.</p>	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p> <p>OF</p> <p>CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>	<p>Major: 3 maanden</p>	<p>Steekproef van minimaal 1 per rij ligplaatsen gemeten (de op het oog kleinste).</p> <p>Ligboxlengte: Dit is de gehele lengte van de ligbox (exclusief strooiselkering).</p> <p>Ligbedbreedte: Dit is de gehele breedte van de ligplaats. De smalste maat geldt voor de ligbox/-bedbreedte, indien de ligplaats niet overal even breed is.</p> <p>Interpretatie: Alle voorzieningen die door dieren worden gebruikt moeten voldoen aan de basisnormen die voor de stalmaatregelen gelden. Voorzieningen die niet voldoen zouden niet beschikbaar moeten zijn voor de dieren. Te smalle ligboxen moeten ofwel verbreed worden ofwel via een permanente afsluiting worden dichtgezet.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<ul style="list-style-type: none"> De knieboom mag maximaal 30 cm hoog zijn, voorbij de knieboom moet voldoende kopruimte aanwezig zijn. Kopboom: $\geq 0,90$ m boven ligboxvloer en $\geq 2,30$ m horizontaal gemeten vanuit de instap van de box. <p>Bij ontbreken van ligboxen wordt ook aan dit criterium voldaan.</p>				
4.18.2	<p>Richtlijnen voor kleine koeien Voor kleine koeien (schofhoogte maximaal 1,40 meter) mogen andere afmetingen toegepast worden voor ligboxen en voerhek. Hierbij geldt:</p> <p>Ligboxafmeting:</p> <ul style="list-style-type: none"> Totale boxlengte maximaal 20 cm korter dan basisnorm. Lengte ligbed minimaal 1,65 m (inclusief beslag koematras/exclusief strooiselkering en knieboom). Ligboxbreedte maximaal 10 cm smaller dan basisnorm. 				<p>Initiële en vervolg inspectie: Steekproef van minimaal 1 per 50 dieren schofhoogte meten (de op het oog grootste dieren).</p> <p>Bij vaststelling van voldoen aan criterium voor kleine koeien de inspectienormen zoals bovenstaand genoemd staan bij reguliere ligboxafmetingen.</p>
4.18.3	<p>Nieuwe norm bij nieuwbouw, aanbouw en uiterlijk per 1-1-2038 De ligboxbreedte voor droge, hoogdrachtige koeien is minimaal 1,30 m. h.o.h.. Verder voldoen de ligboxen aan de afmetingen vermeld bij 4.18.1</p> <p>Bij ontbreken van ligboxen wordt ook aan dit criterium voldaan.</p>	<p>Droge koeien moeten de mogelijkheid hebben verschillende ligposities in te nemen (bijv. borstligging, zijdeligging, gestrekt voorbeen). Daarnaast moeten ze ongehinderd hun liggedrag kunnen vertonen</p>			<p>Steekproef van minimaal 1 per rij ligplaatsen gemeten (de op het oog kleinste).</p>
4.19	<p>Uitvoering loopvloer</p>				
4.19.1	<p>Loopvloeren (in de gang tussen de ligboxen, achter het voerhek, in de wachtruimte) moeten de koeien grip geven. De vloer:</p> <ul style="list-style-type: none"> heeft profiel (geprofileerd loopvlak) dat voldoet aan: 	<p>Door voldoende grip en een zachtere vloer ontstaan er minder klauw- en beenproblemen</p>	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf</p>	<p>Major: 3 maanden</p>	<p>Het voldoen aan de mate van stroefheid wordt vastgesteld door:</p> <p>Fysiek beoordelen van de stroefheid van de vloer.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel-periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.19.2	<ul style="list-style-type: none"> • profiel (minstens 2 mm diep) met sleuven (aangebracht in lengterichting), honingraat of blokken, OF • stroefheid voldoet aan gemiddeld minstens 55 (SRT/PTV96 nat), waarbij individuele meetpunten minstens 40 (SRT/PTV96 nat), EN/OF • heeft een zachte indrukbare toplaag (bijvoorbeeld rubber minimaal 16 mm dik, stro minimaal 10 cm dik, zand minimaal 10 cm dik) <p>Nieuwe norm Basisnorm, gerealiseerd per 1-1-2028 Keuzemaatregel voor Topniveau</p>		<p>+</p> <p>CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p> <p>OF</p> <p>CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>		<p>De eerste 5 jaar nadat sleuven in de vloer zijn aangebracht (datum factuur) hoeft de diepte van de sleuven niet bemeten te worden.</p> <p>Een certificaat waaruit blijkt dat de vloer aan de PTV waarde voldoet. Controleer of de slingerproef voldoet aan EN 13036-4 / NEN-EN 16165, zie bijlage 5. Certificaten voor stroefheidsmetingen zijn 5 jaar geldig. Voor kleine vloeroppervlaktes met andere functies, zoals de voerstoep, hoeven niet separate stroefheidsmetingen aanwezig te zijn.</p> <p>Indien van toepassing, controleer dikte van indrukbare toplaag.</p> <p>Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.</p>
4.19.3	<p>De eisen aan loopvloeren (in de gang tussen de ligboxen, achter het voerhek) gelden ook voor jongvee huisvesting.</p> <p>Nieuwe norm bij nieuwbouw, aanbouw of uiterlijk gerealiseerd per 1-1-2038</p> <p>De loopvloer in de wachtruimte heeft een zachte indrukbare toplaag (bijvoorbeeld rubber minimaal 16 mm dik). Dit geldt zowel in de wachtruimte voor de melkstal en 2,5 meter voor de ingang van de melkrobot.</p>				
4.20	Loopruimte achter voerhek				
	<p>Nieuwe norm bij nieuwbouw, aanbouw of uiterlijk gerealiseerd per 1-1-2038</p> <p>Vrije breedte loopgang achter voerhek bij melkgevende en droge koeien:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minstens 3,50 meter als koeien in eerste rij ligboxen met de kop richting het voerhek liggen. 	Voldoende ruimte voor een koe om te eten terwijl achterlangs twee dieren kunnen passeren. Zorgt voor minder verstoring en betere voeropname.	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf</p> <p>+</p>	Major: 4 weken	<p>Stel vast of de eerste rij ligboxen wel of geen instap heeft aan de zijde van het voerhek.</p> <p>Meet horizontale ruimte achter het voerhek op smalste plaats.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<ul style="list-style-type: none"> Minstens 4,00 meter als instap eerste rij ligboxen naar voerhek is gericht. <p>(De breedte van de voerstoepl mag meegerekend worden. Er mogen geen obstakels in de volledige breedte van de gang achter de voerplaatsen in het voerhek worden geplaatst. Bij het plaatsen van een obstakel dient bovenop de vereiste vrije breedte minstens 0,70 m. extra vrije breedte achter het voerhek wordt gerealiseerd. Objecten die zich aan het eind van een loopgang bevinden waar geen sprake is van hinder voor elkaar passerende dieren, wordt dit niet als een obstakel gerekend.)</p>		CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf		
4.21	Loopruimte tussen de ligboxen				
	<p>Nieuwe norm bij nieuwbouw, aanbouw of uiterlijk gerealiseerd per 1-1-2038</p> <ul style="list-style-type: none"> Breedte loopgang tussen ligboxen of tussen ligboxen en wand minstens 3,00 meter bij melkgevende en droge koeien. Alle loopruimtes in het dierverblijf hebben minstens twee in-/uitgangen (geen doodlopende paden/staldelen) of zijn minstens 4,00 meter breed. <p>Bij ontbreken van ligboxen wordt ook aan dit criterium voldaan.</p> <p>(Er mogen geen obstakels in de volledige breedte van de loopgang tussen ligboxen of tussen ligboxen en wand worden geplaatst. Bij het plaatsen van een obstakel dient bovenop de vereiste vrije breedte minstens 0,70 m. extra breedte tussen ligboxen of tussen ligboxen en wand worden gerealiseerd.</p>	Bij voldoende ruimte kunnen twee dieren van verschillende rangorde elkaar passeren.	Initieel zie 5.4 Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf	Major: 4 weken	Meet horizontale ruimte tussen de ligboxen op smalste plaats. Visuele controle of er geen doodlopende paden aanwezig zijn.

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	Objecten die zich aan het eind van een loopgang bevinden waar geen sprake is van hinder voor elkaar passerende dieren, wordt dit niet als een obstakel gerekend.)				
4.22	Stalvolume				
	<p>Nieuwe norm bij nieuwbouw, aanbouw of uiterlijk gerealiseerd per 1-1-2038</p> <p>Stalvolume in het hoofdverblijf is minstens 40 m³ per koe.</p> <p>Hoofdverblijfsruimte is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het deel van de stal waarin het volwassen vee (melkkoeien en droge koeien) is gehuisvest, met inbegrip van de voer- en werkpaden die eraan grenzen. • In een stal met meerdere diercategorieën dient de stalinhoud te worden bepaald aan de hand van de verticale projectie van de leefruimte van het melkvee en het hierbij behorende deel van de voergang. • Overige ruimtes zoals de melkstal, het tanklokaal, opslag en kantoor vallen niet onder de hoofdverblijfsruimte. 		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p> <p>OF</p> <p>CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>	Major: 4 weken	<p>Bepaal het oppervlak van het hoofdverblijf. Bereken het volume dat hoort bij het oppervlak van het hoofdverblijf. Beoordeel of het volume aan de norm voldoet.</p> <p>Een voorbeeldberekening is te vinden op de website van SMK.</p>
4.23	Hittestress				
	<p>Er zijn voorzieningen om bij hittestress extra maatregelen voor klimaatbeheersing toe te passen. In alle stallen waar melkgevende en droge koeien zijn gehuisvest dient minstens één van de volgende voorzieningen aanwezig te zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dakisolatie (Rc-waarde minstens 2,0). • Licht gekleurd of reflecterend dak (eventueel in combinatie met zonnepanelen). • Ventilatoren (waaiers of fans, evenredig verdeeld over de stal en een capaciteit van minstens 40 	Hittestress heeft invloed op de activiteit (lagere voeropname), welbevinden en gezondheid van koeien	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p>	Major: 3 maanden	<p>Visuele controle of voorziening(en) zijn aangebracht. Eventueel ter ondersteuning specificaties middels facturen van aankoop. Controleer of maatregelen functioneren.</p> <p>Interpretatie ventilatoren 'evenredig verdeeld over de stal': afhankelijk van de luchtstroming kan van bovenaf of</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>keer het stalvolume per uur). Berekening wordt gemaakt op basis van criterium 4.22 stalvolume.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sproeisysteem op het dak (nozzles evenredig over staldak verdeeld). • Sproeisysteem in de stal/douche met timer (waterleiding met sproeiers, drukregelaar, thermostaat en timer waarmee periodes van sproeien met water en ventilatie worden afgewisseld. Water sproeit onder lage druk over de ruggen van de koeien. Het sproeipatroon is zo afgesteld dat water niet in de ligboxen en voergang terecht komt). • Vernevelingssysteem voor luchtinlaat (verneveling dient direct te verdampen zonder water op de vloer/dieren. Kan binnen en buiten dierverblijf worden aangebracht). 		<p>OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>		<p>met ventilatoren aan één zijde van de stal.</p> <p>Een voorbeeldberekening voor ventilatiecapaciteit is te vinden op de website van SMK.</p>
4.24	Daglicht				
	<p>Basisnorm Er is daglicht in de stal. Daglichttoetreding in alle stallen met melkgevende, droge koeien en jongvee (inclusief kalveren).</p> <p>Nieuwe eis</p> <p>Basisnorm, gerealiseerd per 1-1-2028 Keuzemaatregel voor topniveau</p> <p>Daglichttoetreding in alle stallen met melkgevende, droge koeien en jongvee (inclusief kalveren). De lichtinlaten hebben een oppervlak gelijk aan minstens 10% van het vloeroppervlak in de stal.</p>	<p>Tegemoetkomen aan het natuurlijke dag- en nachtritme van het dier</p>	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p> <p>OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>	<p>Major: 3 maanden</p>	<p>Bepaal het oppervlak van het dierverblijf.</p> <p>Stel vast welke soorten daglichtdoorlaten aanwezig zijn een meetellen in de berekening (geen belemmeringen, eventuele openingstijden, maximaal twee type materialen voordat daglicht in het dierverblijf komt).</p> <p>Meet lichtdoorlatende stukken wand of dak na, eventueel met behulp van bouwtekeningen of leveringsbonnen.</p> <p>Vermenigvuldig verticale daglichtdoorlatende oppervlakken met 0,5.</p> <p>Beoordeel of bij alle diercategorieën aan de norm van minstens 10% wordt voldaan.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>Nieuwe norm bij nieuwbouw, aanbouw of uiterlijk gerealiseerd per 1-1-2038</p> <p>Basisnorm Daglichttoetreding in alle stallen met melkgevende, droge koeien en jongvee (inclusief kalveren). De lichtinlaten hebben een oppervlak gelijk aan minstens 20% van het vloeroppervlak in de stal.</p> <p>Voorwaarden daglichtberekening:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het vloeroppervlak wordt bepaald aan de hand van het dierverblijf met inbegrip van de voer- en werkpaden die eraan grenzen. • Iedere lichtinlaat waar daglicht permanent onbelemmerd in het dierverblijf kan komen telt mee, mits het licht loodrecht ten opzichte van de lichtinlaat in de stal kan schijnen. • Daglichtdoorlaten die afgesloten kunnen worden, zoals deuren en windbreekgaas in open zijgevels, tellen alleen mee als er een automatisch regelsysteem is (klimaatsensor, timer) of aangetoond kan worden dat de doorlaat overdag open is. • Daglicht mag maximaal door twee barrières in de dierverblijven komen. • In de berekening van de daglichttoetreding wordt rekening gehouden met de positie van de lichtinlaten: <ul style="list-style-type: none"> • Horizontale (dak) lichtinlaten tellen volledig mee (factor 1). Een lichtdoorlatend oppervlak met een helling kleiner dan 45 graden wordt als een horizontaal vlak gerekend. • Verticale (gevel) lichtinlaten tellen mee met een factor 0,5. 				<p>Een toelichting op de berekening is te vinden op de website van SMK.</p> <p>Interpretatie: Bevuiling door algenaanslag, stof, zand of ander vuil wordt beoordeeld als een belemmering voor de lichtdoorlatendheid. Lichtinlaten waar niet door de bevuiling heen gekeken kan worden tellen niet mee als lichtdoorlatend oppervlak.</p> <p>Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.25	Afkalfstal				
	<p>Basisnorm Er is zijn geen ligboxen in de afkalfstal aanwezig.</p> <p>Nieuwe eis Basisnorm, gerealiseerd per 1-1-2028 Keuzemaatregel voor topniveau</p> <p>Aparte afkalfstal met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingestrooide ruimte van $0,03 \times$ aantal aanwezige koeien $\times 10 \text{ m}^2$, De afkalfstal mag in meerdere delen (per compartiment minimaal 10 m^2) zijn opgesplitst en mag niet gebruikt worden als de ziekenstal. • Er dient (per compartiment) minimaal 1 water- en voervoorziening aanwezig te zijn en een mogelijkheid om mobiel te melken of nabij de melkstal te zijn gesitueerd. • Visueel contact met andere koeien of jongvee is mogelijk. • Er mag een afkalfmatras worden toegepast in plaats van strooisel. Randvoorwaarden zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Dat het afkalfmatras uit één geheel bestaat en voldoet aan het vereiste oppervlak. • De indrukbaarheid is minstens 15 mm. Aan te tonen via DLG uitslag: blijvende elasticiteit $\geq 15 \text{ mm}$ indrukking bij een belasting van 2000N per 75 cm^2. 	Voor af te kalven koeien is goed ligcomfort en zo min mogelijk belemmeringen om te gaan liggen en opstaan extra van belang.	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p> <p>OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>	Major: 4 weken	<p>Controleer alle randvoorwaarden visueel, controleer werking melkwijze en meet ruimte na.</p> <p>Het is toegestaan om een gedeelte roostervloer te hebben. Dit wordt niet meegeteld in het vereiste oppervlak (daar telt alleen de ingestrooide ruimte mee).</p> <p>Indien er geen specifieke DLG test is uitgevoerd voor het afkalfmatras, mag de DLG testuitslag worden beoordeeld van het koematras (voor ligboxen) die dezelfde matrassamenstelling heeft als het afkalfmatras.</p>
4.26	Ziekenstal				
	<p>Nieuwe eis Basisnorm, gerealiseerd per 1-1-2028 Keuzemaatregel voor topniveau</p> <p>Mogelijkheid tot realiseren van aparte ingestrooide ziekenstal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ziekenstal heeft minimaal een ingestrooide ruimte van 10 m^2 per aanwezig ziek dier. 	Voor zieke dieren is goed ligcomfort, zo min mogelijk belemmeringen om te gaan liggen en opstaan extra van belang.	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf +</p>	Major: 4 weken	<p>Controleer alle randvoorwaarden visueel, controleer werking melkwijze en meet ruimte na.</p> <p>De ziekenstal hoeft niet permanent beschikbaar te zijn.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<ul style="list-style-type: none"> De ziekenstal mag in meerdere delen zijn opgesplitst (per compartiment minimaal 10m²) en mag niet gebruikt worden als afkalfstal. Visueel contact met andere koeien of jongvee is mogelijk. Heeft minimaal 1 drinkwater- en voervoorziening. Er is een voorziening aanwezig om mobiel te melken of de ziekenstal is nabij de melkstal gesitueerd. Indien buiten gesitueerd dient de ziekenstal voorzien te zijn van een beschutting (afdak en minimaal 2 wanden). 		CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf		Het is toegestaan om een gedeelte roostervloer te hebben. Dit wordt niet meegeteld in het vereiste oppervlak (daar telt alleen de ingestrooide ruimte mee).
4.27	Kalveren – eenlingboxen				
	<p>Kalveren mogen tot en met 14 dagen gehouden worden in eenlingboxen. Na 14 dagen leeftijd moeten ze in groepen worden gehouden.</p> <p>EN</p> <p>De eenlingboxen of kalverhutten (iglo's) bevatten strooisel en hebben zicht op en bieden mogelijkheid tot lichamelijk contact met andere kalveren. De eenlingboxen hebben een minimale afmeting van 130 x 90 cm (l x b). Als er een dak aanwezig is, dan is deze minimaal 125 cm hoog.</p> <p>Uitgezonderd zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zieke kalveren, deze mogen tijdelijk individueel in een ziekenstal gehouden worden. Kalveren die niet worden aangehouden op het melkveebedrijf mogen tot 28 dagen in eenlingboxen worden gehouden. 	Voldoende ruimte en groepshuisvesting stimuleren natuurlijk gedrag van het dier	Initieel zie 5.4 Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf	Major: 3 maanden	Controleer visueel of de kalveren individueel of in groepen worden gehouden. Meet per type minimaal 1 eenlingbox na. Stel vast of de binnenafmetingen van de eenlingboxen aan de norm voldoen. Indien de wanden van een eenlingbox schuin naar boven naar elkaar toelopen, dan wordt de breedte gemeten op het smalste punt van de wanden tussen de vloer en 85 cm hoogte. Controleer of droog strooisel aanwezig is.

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.28	Kalveren en jongvee - strohokken				
	<p>Kalveren vanaf de leeftijd van maximaal 14 dagen tot minimaal 4 maanden worden gehouden in groepen op strooisel.</p> <p>EN</p> <p>Het strohok heeft een minimale oppervlakte van 3,0 m² leefruimte per dier en vanaf 4 maanden tot en met 8 maanden komt daar elke maand 1 m² bovenop.</p> <p>Deze eis is van toepassing bij opfok van eigen jongvee op het melkbedrijf of jongvee dat men elders laat opfokken.</p> <p>Uitgezonderd zijn zieke kalveren, deze mogen tijdelijk individueel in een ziekenstal gehouden worden.</p>	<p>Voldoende ruimte en groepshuisvesting stimuleren natuurlijk gedrag van het dier</p>	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p> <p>OF</p> <p>CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>	<p>Major: 3 maanden</p>	<p>Controleer visueel of de kalveren individueel of in groepen worden gehouden.</p> <p>Controleer of er voldoende oppervlak per kalf beschikbaar is. Meet minimaal 1 strohok en controleer of deze overdekt is en droog strooisel aanwezig is.</p> <p>Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.</p> <p>Interpretatie: Indien opfokstieren en/of vleeskalveren samen met vaarskalveren in strohokken worden gehuisvest, dan gelden de leefruimte eisen voor al het jongvee in het betreffende strohok. Opfok van stieren valt onder de jongvee criteria. Vleeskalverhouderij valt verder niet onder het certificatieschema. Dus als er vleeskalveren in een andere stal worden gehouden, dan wordt daar niet gecontroleerd op de criteria voor On the way to PlanetProof Melk.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.29	Jongvee - ligboxen				
	<p>Nieuwe norm bij nieuwbouw, aanbouw of uiterlijk gerealiseerd per 1-1-2038</p> <p>Jongvee mag vanaf een leeftijd van vier maanden gehouden worden in een ligboxenstal met minimaal 1 ligbox per dier.</p> <p>Minimale ligboxafmeting jongvee (l x b x h):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dieren 4 tot 12 maanden: 180 x 80 x 85 cm • Dieren 12 tot 18 maanden: 200 x 90 x 95 cm <p>Deze eis is van toepassing bij opfok van eigen jongvee op het melkbedrijf of jongvee dat men elders laat opfokken.</p> <p>Uitgezonderd zijn zieke dieren. Deze mogen tijdelijk individueel in een ziekenstal gehouden worden.</p>		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar fysiek op melkveebedrijf + CI: Jaarlijks \sqrt{n} waarvan 10% onaangekondigd</p> <p>OF CI: 1x per 2 jaar, waarvan 10% onaangekondigd fysiek op melkveebedrijf</p>	Major: 4 weken	<p>Controleer of er voldoende jongveeplaatsen zijn (minimaal 1 ligplaats per dier). Meet minimaal 1 ligbox (de op het oog kleinste).</p> <p>Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.</p> <p>Interpretatie: Indien opfokstieren en/of vleeskalveren samen met vaarskalveren worden gehuisvest, dan gelden de leefruimte eisen voor al het jongvee in het betreffende hok. Opfok van stieren valt onder de jongvee criteria. Vleeskalverhouderij valt verder niet onder het certificatieschema. Dus als er vleeskalveren in een andere stal worden gehouden, dan wordt daar niet gecontroleerd op de criteria voor On the way to PlanetProof Melk</p>
	Gezondheid koe en kalf				
4.30	Analyse drinkwaterkwaliteit				
	Onderzoek minimaal eenmaal per jaar de drinkwaterkwaliteit op drinkbakkniveau in de stal. Watermonsters worden door een erkende monsternemer of door de melkveehouder zelf genomen en wordt zowel chemisch als bacteriologisch (op ten minste de 8 verplichte parameters) geanalyseerd. Het water moet voldoen	Drinkwater dat smakelijk en van goede kwaliteit is bevordert de wateropname. Water- en voeropname zijn met elkaar verbonden en onderdeel van gezonde voeding.	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: 1x per 2 jaar administratief (mag op afstand)</p>	Major: 4 weken	<p>Initiële controle: Als dit criterium niet vóór de initiële controle is uitgevoerd, moet een plan van aanpak beschikbaar zijn hoe dit criterium in het eerste jaar van deelname uitgevoerd gaat worden.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie																																	
	<p>aan de door de GD opgestelde normen voor goed drinkwater voor melkvee. Dit geldt voor bedrijven die gebruik maken van bronwater. Bij leidingwater hoeven alleen de bacteriologische parameters geanalyseerd te worden.</p> <table border="1" data-bbox="165 427 828 750"> <thead> <tr> <th data-bbox="165 427 448 454">Verplichte parameter</th> <th colspan="2" data-bbox="448 427 828 454">melkvee-norm</th> </tr> <tr> <th data-bbox="165 454 448 481">Chemisch</th> <th data-bbox="448 454 627 481">Goed</th> <th data-bbox="627 454 828 481">Afwijkend</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="165 481 448 510">Ammonium (mg/L):</td> <td data-bbox="448 481 627 510">< 2</td> <td data-bbox="627 481 828 510">> 10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="165 510 448 539">Hardheid (oD):</td> <td data-bbox="448 510 627 539">> 4 & < 15</td> <td data-bbox="627 510 828 539">> 25</td> </tr> <tr> <td data-bbox="165 539 448 568">IJzer (mg/L):</td> <td data-bbox="448 539 627 568">< 0,5</td> <td data-bbox="627 539 828 568">> 10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="165 568 448 596">Mangaan (mg/L):</td> <td data-bbox="448 568 627 596">< 1</td> <td data-bbox="627 568 828 596">> 2</td> </tr> <tr> <td data-bbox="165 596 448 625">Natrium (mg/L):</td> <td data-bbox="448 596 627 625">< 800</td> <td data-bbox="627 596 828 625">> 1500</td> </tr> <tr> <td data-bbox="165 625 448 654">Nitriet (mg/L):</td> <td data-bbox="448 625 627 654">< 0,1</td> <td data-bbox="627 625 828 654">> 1,0</td> </tr> <tr> <td data-bbox="165 654 448 683">Bacteriologisch</td> <td colspan="2" data-bbox="448 654 828 683"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="165 683 448 711">E. coli (kve/ml):</td> <td data-bbox="448 683 627 711">< 10</td> <td data-bbox="627 683 828 711">> 100</td> </tr> <tr> <td data-bbox="165 711 448 740">Totaal kiemgetal (kve/ml):</td> <td data-bbox="448 711 627 740">< 10.000</td> <td data-bbox="627 711 828 740">> 100.000</td> </tr> </tbody> </table> <ul data-bbox="165 778 828 1212" style="list-style-type: none"> • De watermonsters die worden genomen dienen te voldoen aan de richtlijnen voor bemonstering in bijlage 6. • Monsters worden uit waterbak/drinkbak genomen. • Minimaal 1 monster per diercategorie: melkgevende koeien, droge koeien en jongvee. • De monsters zijn geanalyseerd door een laboratorium dat door de RvA is geaccrediteerd voor NEN-EN-ISO/IEC 17025 op het gebied van drinkwater. • Indien één of meerdere monsters in de categorie 'afwijkend' vallen, dienen de problemen te worden aangepakt en binnen drie maanden nieuwe monsters te worden genomen en geanalyseerd. Dit tot alle monsters binnen de norm vallen. 	Verplichte parameter	melkvee-norm		Chemisch	Goed	Afwijkend	Ammonium (mg/L):	< 2	> 10	Hardheid (oD):	> 4 & < 15	> 25	IJzer (mg/L):	< 0,5	> 10	Mangaan (mg/L):	< 1	> 2	Natrium (mg/L):	< 800	> 1500	Nitriet (mg/L):	< 0,1	> 1,0	Bacteriologisch			E. coli (kve/ml):	< 10	> 100	Totaal kiemgetal (kve/ml):	< 10.000	> 100.000		<p>+ CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p> <p>Herstelinspectie bij tekortkomingen: administratief (mag op afstand)</p>		<p>Beoordeel testresultaten en indien van toepassing controleer of herstellende maatregelen zijn genomen en opnieuw monsters zijn geanalyseerd. Vraag na wie de monsters op welke manier genomen heeft en welke punten bemonsterd zijn</p> <p>Controle aan de hand van facturen, testrapportages (incl. RvA accreditatie voor de verplichte parameters).</p> <p>Interpretatie: waterkwaliteit in de categorie 'afwijkend' voldoet niet aan de norm.</p> <p>Melkveehouders die het jongvee op een andere locatie laten opfokken dienen afspraken vast te leggen met de ondernemer van de opfoklocatie over de huisvesting. Dit dient te voldoen aan de betreffende eisen voor huisvesting van de betreffende leeftijdsgroep.</p>
Verplichte parameter	melkvee-norm																																					
Chemisch	Goed	Afwijkend																																				
Ammonium (mg/L):	< 2	> 10																																				
Hardheid (oD):	> 4 & < 15	> 25																																				
IJzer (mg/L):	< 0,5	> 10																																				
Mangaan (mg/L):	< 1	> 2																																				
Natrium (mg/L):	< 800	> 1500																																				
Nitriet (mg/L):	< 0,1	> 1,0																																				
Bacteriologisch																																						
E. coli (kve/ml):	< 10	> 100																																				
Totaal kiemgetal (kve/ml):	< 10.000	> 100.000																																				

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel-periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
4.31	Redenen afvoer en slachtbevindingen				
	<ul style="list-style-type: none"> Bijhouden redenen voor afvoer, en In geval van afvoer naar slachterij ook minimaal jaarlijkse rapportage van de slachtbevindingen. De uitkomsten worden besproken met dierenarts (dit mag tijdens uitvoering KoeKompas). <p>Redenen voor afvoer zijn vrijwillig (productie) of gedwongen (vruchtbaarheid, gezondheid, werkbaarheid). Een combinatie van redenen is mogelijk. Noteer ook of er een dierenartsindicatie was.</p>	Inzicht in redenen voor afvoer helpen diergezondheid te verbeteren en het medicijngebruik verder terug te brengen	<p>Initieel zie 5.4</p> <p>KR: 1x per 2 jaar administratief (mag op afstand)</p> <p>+ CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p> <p>Herstelinspectie bij tekortkomingen: administratief (mag op afstand)</p>	Major: 4 weken	<p>Initiële controle: Als dit criterium niet vóór de initiële controle is uitgevoerd, moet een plan van aanpak beschikbaar zijn hoe dit criterium in het eerste jaar van deelname uitgevoerd gaat worden.</p> <p>Controleer op aanwezigheid registratie van redenen voor afvoer. Controleer of door dierenarts ondertekend gespreksverslag aanwezig is dat rapportage van slachtbevindingen zijn besproken.</p>
4.32	Mobiliteitsscore				
	<p>De ketenregisseur laat minstens 5% (minimaal 2) van de deelnemers meedoen aan een pilot mobiliteitsscore.</p> <ul style="list-style-type: none"> Onder leiding van een ROM (Register of Mobility scores) erkende scoorder worden gedurende een jaar mobiliteitsscores op het bedrijf uitgevoerd. Bij een score worden alle melkkoeien gescoord op (vroege) stadiums van mobiliteitsproblemen. De lijst met attentiedieren is na een score beschikbaar voor de klauwverzorgers zodat deze de attentiedieren direct effectief kan behandelen. <p>Resultaten van de pilot worden gedeeld met SMK voor evaluatie.</p>	Informatie over vroege stadiums van mobiliteitsproblemen geeft de veehouder handvatten om de mobiliteit van zijn dieren te verbeteren	<p>Bij pilotdeelnemers:</p> <p>Initieel zie 5.4</p> <p>Vervolg: KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	Major: 4 weken	<p>Controleer hoeveel deelnemers de ketenregisseur laat meedoen aan de pilot.</p> <p>Controleer of de scores worden uitgevoerd onder leiding van een ROM erkende scoorder.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
5	Algemene Eisen certificatie On the Way to PlanetProof				
5.1	Scope				
	<ul style="list-style-type: none"> Aanmelding is alleen mogelijk voor melk afkomstig van runderen. Certificatie vindt plaats op productniveau; aanmelding van de totale bedrijfsproductie is verplicht. Bij aanmelding gaat de keurmerkhouders akkoord met de Algemene certificatievoorwaarden van SMK. 		CI	n.v.t.	Controleer of aan de gestelde eisen is voldaan.
5.2	Registraties certificaathouder				
	<ul style="list-style-type: none"> Registraties/gegevens voor On the way to PlanetProof van deelnemers worden periodiek (kan geanonimiseerd) beschikbaar gesteld door de certificaathouder aan schemabeheerder SMK voor evaluatie, monitoring en communicatie van alle relevante prestaties en tussendoelen. Dit betreft tenminste de volgende gegevens/registraties: <ul style="list-style-type: none"> Oppervlakte melkveebedrijf (inclusief huur en pachtgronden). Gemiddelde melkproductie per hectare. Bij de thema's Biodiversiteit en Klimaat alle uitkomsten van de KLV KPI's in de criteria. Natuur en landschap: alle uitgevoerde beheerpakketten, inclusief omvang/aantallen. Broeikasgasemissie: per kg melk en per hectare. Bij thema dierenwelzijn en diergezondheid, de prestaties op de KPI's levensduur, KoeData, KalfOk, monitoring kalverzorg, monitoring uiergezondheid en resultaten pilot mobiliteitsscore. Een representatieve selectie van KoeKompas evaluaties. 	Prestaties van deelnemers worden gemonitord en geëvalueerd ten behoeve van ambitie ontwikkelingen en communicatie over het keurmerk.	KR: periodiek administratief	Major: 4 weken	Certificaathouder levert periodiek de gegevens die zijn benoemd aan SMK.

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<ul style="list-style-type: none"> De gegevens worden zo aangeleverd dat de data steeds te relateren zijn aan een individuele deelnemer. Dit kan bijvoorbeeld door een geanonimiseerd bedrijfsnummer te gebruiken. Dit nummer moet over verschillende jaren identiek blijven. Op die manier kan de prestatie in de loop van de jaren worden gemonitord en kunnen relaties tussen de verschillende indicatoren in beeld worden gebracht. 				
5.3	Calamiteiten				
	<ul style="list-style-type: none"> Indien er zich calamiteiten voordoen kan een ontheffing bij de certificatie instelling worden aangevraagd door de certificaathouder, om tijdelijk niet te voldoen aan verplichte criteria gerelateerd aan productieresultaten. Voorbeelden van calamiteiten zijn extreme weersomstandigheden of het optreden van een besmettelijke ziekte. Het betreft calamiteiten die landelijk of op een grote groep melkveehouders van invloed is. Er wordt door het College een commissie samengesteld. Deze commissie zal uitzonderingsverzoeken naar aanleiding van calamiteiten toetsen en een advies uitbrengen aan het College van Deskundigen of, en op welke wijze er naar aanleiding van een onderbouwd verzoek door 1 of meerdere certificaathouders kan (tijdelijk) worden afgeweken van de vereisten. Waar nodig zal SMK in afstemming met het College het nodige onderzoek laten uitvoeren. Het College besluit op basis van het advies over het uitzonderingsverzoek. 		Indien van toepassing KR: administratief + CI: administratieve controle op vastgestelde calamiteit	Major: 4 weken	Controleer of een ontheffing voor het afwijken van de verplichte criteria is verkregen in geval van een calamiteit. Het betreft een calamiteit: <ul style="list-style-type: none"> die een redelijkerwijs aantoonbare, substantiële, afwijking veroorzaakt op de prestaties van melkveehouders in vergelijking tot voorgaande jaren; waarvan de effecten niet redelijkerwijs beperkt hadden kunnen worden door bedrijfsmanagement; welke landelijk of op een groep, te definiëren, melkveehouders van invloed is; waarvan de oorzaak niet bij de melkveehouder(s) ligt.

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
5.4	Controle bij ketenregie				
	Randvoorwaarden ketenregie				
	<p>Aanvullende kwalificatie eis: auditoren van CI's en controleurs van de ketenregisseur dienen voorafgaande aan de audits en controles in 2020 een start training te volgen die door SMK wordt aangeboden. SMK zal vervolgens periodiek updatetrainingen aanbieden.</p> <p>Deelnemersdossier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is controlerapport waarin per bedrijf de resultaten door de controleur zijn vastgesteld. • Elke deelnemer levert een lijst aan bij de ketenregisseur met daarin verklaringen voor alle signaleringen vanuit de KLV. Waar nodig levert de deelnemer daarbij ondersteunende documenten aan. De ketenregisseur controleert deze lijst. • Dit dossier is beschikbaar bij de administratieve audits van de ketenregisseur door de CI. 		<p>KR: doorlopend administratief voor alle deelnemers + CI: 2x per jaar bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controleer op aanwezigheid actueel deelnemersdossier.</p> <p>Interpretatie signaleringen: Alleen signaleringen waarvan is vastgesteld dat die voor On the way to PlanetProof relevante KLV-KPI's kunnen beïnvloeden moeten gemeld worden. Een overzicht van de betreffende signaleringen wordt gedeeld met de certificatie-instelling en certificaathouders.</p>
	Initiële controle				
	<p>Initiële controle deelnemers door/namens ketenregisseur: <u>Administratief:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 100% voor toetreding. • Middelvoorschriften op het bedrijf d.m.v. verklaringen van deelnemer getoetst en vastgelegd in een dossier. <p><u>Fysiek:</u> Voor toetreding: Bij aanvang > 8 deelnemers die toetreden: • Bij minimaal 8 deelnemers fysieke initiële controle. Bij aanvang 8 deelnemers of minder: • Bij minimaal 2 deelnemers fysieke initiële controle.</p> <p>Binnen 8 maanden na toetreden worden alle deelnemers door/namens de Ketenregisseur gecontroleerd.</p>		<p>Initiële controle door KR</p>	<p>n.v.t.</p>	<p>Controleer voor toetreding of deelnemer(s) aan de gestelde eisen is voldaan.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>Initiële audit door Certificerende Instelling: Audit Ketenregisseur: onderdeel van audit is toetsing systeemaanpak van KR ****</p> <p>Audit deelnemers: <u>Administratief:</u> Steekproef door Certificerende Instelling op administratieve beoordelingen Ketenregisseur</p> <p><u>Fysiek:</u> Voor toetreding: Bij aanvang > 8 deelnemers die toetreden: <ul style="list-style-type: none"> • Bij minimaal 8 deelnemers fysieke initiële audit (steekproef bepaald door Certificerende Instelling). Bij aanvang 8 deelnemers of minder: <ul style="list-style-type: none"> • Bij minimaal 2 deelnemers fysieke initiële audit (steekproef bepaald door Certificerende Instelling). </p>		Initiële audit door CI	N.v.t.	Controleer voor toetreding of deelnemer(s) aan de gestelde eisen is voldaan.
	Periodieke controle/audit				
	<p>Periodieke controle door/namens ketenregisseur: <u>Administratief:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks 100%;**/** • De deelnemers worden contractueel vastgelegd om structurele wijzigingen in bedrijfsvoering door te geven aan Ketenregisseur (aanpassing stal etc.). Naar aanleiding hiervan vraagt de Ketenregisseur verklaringen op. • Risico gebaseerde controles door/namens Ketenregisseur (zie ***) <u>Fysiek:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Minimaal 1x per 2 jaar door/namens de Ketenregisseur. Het is mogelijk dat de Certificerende Instelling de betreffende deelnemers in plaats hiervan audit. • Ketenregisseur voert eventueel aanvullende controles uit naar aanleiding van doorgegeven wijzigingen in bedrijfsvoering door deelnemers. </p>		Vervolg controles door KR	n.v.t.	Controleer periodiek of alle deelnemers aan de gestelde eisen voldoen.

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<ul style="list-style-type: none"> Risico gebaseerde controles door/namens Ketenregisseur*** 				
	<p>Periodieke Audit door Certificatie Instelling: Audit van Ketenregisseur: Minimaal 2x per jaar</p> <p>Audit deelnemers: <u>Administratief:</u> Onderdeel van audit bij Ketenregisseur (2x per jaar)</p> <p><u>Fysiek:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Wortel n van deelnemers, steekproef gekoppeld aan audit bij Ketenregisseur. Minimaal 10% van deze audits is onaangekondigd (minimum van 1). De Certificatie Instelling bepaalt welke deelnemers geaudit worden. <p><u>Of</u></p> <ul style="list-style-type: none"> De Ketenregisseur stelt de Certificatie Instelling in staat om alle deelnemers minimaal 1 x per 2 jaar te auditen (Minimaal 10% daarvan is onaangekondigd, met een minimum van 1) . De Certificatie Instelling bepaalt welke deelnemers geaudit worden. De audit bij de Ketenregisseur kan aanleiding geven om bepaalde deelnemers gericht te auditen. 		Vervolg audits door CI	n.v.t.	Controleer op basis van steekproeven of aan de gestelde eisen is voldaan.
	<p>* <i>Opvolging van tekortkomingen naar aanleiding van controles en/of audits volgens het Controlerichtlijnen behorend bij Certificatieschema "On het way to PlanetProof" voor Melk.</i></p> <p>**<i>Administratieve controle/toetsing door Ketenregisseur jaarlijks over het voorgaande kalenderjaar uiterlijk in april van het opvolgend jaar. Gegevens moeten voor 1 april door de deelnemers zijn aangeleverd.</i></p> <p>*** <i>Daarnaast voert de KR een risicobeoordeling uit op de data. Op basis van deze risicobeoordeling worden er extra administratieve en/of fysieke beoordelingen uitgevoerd. Voor de data uit de Centrale database KringLoopWijzer is een risicomodel in ontwikkeling voor deze toetsing. Bij weidegang is</i></p>			n.v.t.	n.v.t.

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p><i>dit onderdeel van de weidegang certificering. De randvoorwaarden van deze risicobeoordeling worden tussentijds in het voorjaar van 2019 opgenomen in de controlerichtlijnen.</i></p> <p><i>****Onderdeel van de toetsing van de systeemaanpak door de Certificatie Instelling is ook de borging dat elke deelnemer minimaal 1 keer per twee jaar fysiek bezocht worden door of namens de Ketenregisseur.</i></p>				
5.5	Melden van tijdelijke afwijkingen certificaathouder				
	<p>De keurmerkhouders verplicht zich om gedurende de geldigheidsduur van de verstrekte certificaten steeds aan de eisen te voldoen die gelden voor het op het certificaat vermelde product.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indien de keurmerkhouders door omstandigheden (tijdelijk) niet meer aan de certificatie eisen kan voldoen informeert hij de certificatie-instelling hierover schriftelijk en binnen 2 werkdagen na constatering. • Indien de keurmerkhouders met de certificatie-instelling afspraken maakt om de afwijkingen te verhelpen worden deze binnen de afgesproken termijn nagekomen. 		<p>KR: doorlopend administratief + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Critical major</p>	<p>Controleer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijk bewijs van het informeren van de certificatie-instelling • Schriftelijk bewijs vervolgspraken
5.6	Klachtenprocedure				
	<p>De keurmerkhouders heeft een procedure voor klachten aangaande gecertificeerde producten/diensten. De procedure borgt minimaal dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klachten uiterlijk binnen 2 werkdagen na ontvangst geregistreerd worden, voorzien van een uniek nummer, datum, naam klager en korte omschrijving. • Afhandeling geschiedt binnen een vastgestelde termijn. • Registraties 2 jaar worden bewaard inclusief wijze en datum van afhandeling. 		<p>Initieel zie 5.4 CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Minor: 6 maanden</p>	<p>Controleer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klachten procedure • Klachten register

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>Segregatie van de melk Toelichting segregatie De eisen zijn gericht op het voorkómen van vermenging van gecertificeerde producten met niet-gecertificeerde producten gedurende opslag/transport, en productie- en verwerkingsprocessen. Dit vereist o.a. dat alle schakels in de keten On the way to PlanetProof gecertificeerd zijn.</p> <p>Certificatie kan in principe pas plaatsvinden als producten daadwerkelijk zijn aangevoerd of verwerkt. Indien de potentiële keurmerkhouders tijdens de initiële inspectie nog geen On the way to PlanetProof product op het bedrijf aanwezig heeft, kan de wijze van segregatie geïnspecteerd worden aan de hand van een ander apart gekanaliseerde en geadmistreerde stroom van gecertificeerde producten. Dit kan alleen mits het On the way to PlanetProof product op dezelfde wijze gekanaliseerd en geadmistreerd gaat worden. De certificatie-instelling kan bij voldoen reeds een certificaat en nummer afgeven. Binnen een maand nadat is gestart met de handel/verwerking van On the way to PlanetProof product, bezoekt de certificatie-instelling de keurmerkhouders om te controleren of gewerkt wordt zoals in de initiële inspectie is vastgesteld.</p>				
5.7	Segregatie procedure				
	<p>De segregatie procedure is schriftelijk vastgelegd, en beschrijft hoe gezorgd wordt voor scheiding van productstromen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In ruimte en/of tijd; EN • Door fysieke onderscheiding, d.m.v. kleuren of andere eigenschappen van productdragers (zoals kratten, zakken, trays, onderzetters, haken, etc); EN/OF • Door virtuele onderscheiding, merken van productstromen middels een automatiseringssysteem. <p>De segregatie procedure is bekend bij de medewerkers.</p> <p>Er is een eindverantwoordelijke voor segregatie aangewezen.</p> <p>Er is een backup procedure voor het segregatie proces bij onverwachte gebeurtenissen die de gebruikelijke wijze van segregatie verhinderen (bijv. aanvoer later of eerder, uitvallen automatiseringssysteem, defecten in productielijn). Verificatie van het plan dient minimaal eens per 2 jaar plaats te vinden.</p>		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>CI: 1x per jaar fysiek bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Controleer beschrijving en noteer wijze van segregatie (segregatie procedure); • Controleer aantoonbare effectiviteit (onder)scheiding; • Controleer aan de hand van steekproeven (vraag enkele aanwezige medewerkers) of werkwijze van segregatie bekend is. • Controleer aanwezigheid, inhoud en uitvoering backup procedure. • Controleer aanwezigheid en inhoud van registraties van calamiteiten. • Indien van toepassing: controleer geldigheid equivalente certificaten en verklaring dat voor On the way to PlanetProof producten dezelfde procedure(s) gevolgd worden.

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>Registratie van calamiteiten waarbij de backup procedure in werking treedt, de genomen acties en eventuele preventie voor herhaling worden genoteerd.</p> <p>Bedrijven in het bezit van equivalente certificaten: BRC, IFS, Biologisch of FSSC22000, ontvangen ontheffing voor deze eis, maar moeten wel vastleggen dat voor On the way to PlanetProof dezelfde procedure(s) gelden.</p>				
5.8	Segregatie in de praktijk				
	<p>Voor segregatie in de praktijk geldt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Segregatie van On the way to PlanetProof gecertificeerd product en niet-gecertificeerd product vindt plaats conform de segregatieprocedure. • Maak een overzicht van de aanleveringen en afleveringen (zowel facturen als digitale registraties in ERP of Warehouse Management systeem voldoen). Op het overzicht dient de naam van de toeleverancier/afnemer van het betreffende product te worden vermeld of eenduidig af te leiden zijn; • Stel op kilogrambasis of stuks basis een massabalans op voor de On the way to PlanetProof producten van de door de auditor geselecteerde partijen. 		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>CI: 1x per jaar fysiek bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Controleer uitvoering van segregatie procedure in de praktijk via kwantitatieve traceringsstoets(en) binnen het bedrijf; • De auditor kiest een partij bij een afnemer en die wordt volledig intra company terug getraceerd tot aan het ingekochte product; • Controleer concreet en getalsmatig of de massabalans van de geselecteerde partij klopt; • Controleer aan de hand van het interne traceringsstelsel en interviews van het personeel in de nevenvestigingen of het traceringsproces (inclusief communicatie eisen) is vastgelegd en wordt uitgevoerd; • Controleer of de aangeleverde producten afkomstig zijn van PlanetProof gecertificeerde bedrijven; • Controleer communicatie op product, folder, website, en alle andere mogelijke middelen.

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
5.9	Controle van de keten				
	<p>Het verkochte PlanetProof gecertificeerde product moet als PlanetProof zijn ingekocht en geproduceerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> Controleer minimaal jaarlijks of de toeleverancier(s) nog On the way to PlanetProof gecertificeerd zijn. Er zijn overzichten van alle aan- en afleveringen van PlanetProof gecertificeerde producten aanwezig. Op deze lijsten staat vermeld de naam van de gecertificeerde toeleverancier en afnemer, en de gecertificeerde producten in aantal of kg. Dit kan op de volgende manieren: <ul style="list-style-type: none"> Door vermelding per regel op facturen voor afnemers, of Door overzichten uit een ERP systeem of Warehouse Management systeem, of Door vermelding op aan- en afleverbonnen De keurmerkhouders informeert een volgende schakel in de keten actief en schriftelijk over de certificatieplicht indien met On the way to PlanetProof wordt gecommuniceerd. Indien de keurmerkhouders PlanetProof product krijgt aangeleverd en er worden afwijkingen op het PlanetProof product ten opzichte van het schema (bijv. foutieve etikettering) geconstateerd, dan informeert de keurmerkhouders de vorige schakel in de keten hierover. 		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>CI: 1x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Administratieve controle van:</p> <ul style="list-style-type: none"> Registraties in- en verkoop On the way to PlanetProof gecertificeerd product. Registratie van controle geldige certificatie toeleverancier(s). Schriftelijke communicatie met derde partij(en).
5.10	Dienstverleners				
	<p>Indien een deel van het productieproces bij een ander bedrijf (buiten de holding en zonder juridische eigendomsrelatie) wordt ondergebracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> De keurmerkhouders maakt duidelijke, schriftelijke afspraken m.b.t. de administratieve en fysieke scheiding van gecertificeerde producten. De keurmerkhouders informeert de dienstverlener schriftelijk over de On the way to PlanetProof eisen die van toepassing zijn op de handelingen die de 		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>Indien van toepassing CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur +</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Administratieve controle van:</p> <ul style="list-style-type: none"> Schriftelijke communicatie met dienstverleners. <p>Fysieke controle van segregatie bij de dienstverlener:</p> <ul style="list-style-type: none"> Controleer beschrijving en noteer wijze van segregatie (segregatie procedure);

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<p>dienstverlener verricht. Bijv. verpakkingseisen, communicatie-eisen en/of segregatie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De dienstverlener dient medewerking te verlenen aan inspecties en controles die plaatsvinden binnen het kader van de certificatie. • Een dienstverlener kan ook zelfstandig het On the way to PlanetProof certificaat halen. In dat geval vervallen de eisen van 5.10. • Zelfstandige certificatie van de dienstverlener is verplicht indien de dienstverlener: <ul style="list-style-type: none"> • Aanspreekpunt is voor de afnemer over verkoop en levering van het gecertificeerde product, en: • Een deel van het logistieke proces voor levering van het fysieke product coördineert. Dit betreft opslag, sorteren en uitleveren van fysiek product, waarbij er zowel gecertificeerd als niet-gecertificeerd product aanwezig is (risico op vermenging). 		Jaarlijks fysiek bij dienstverlener		<ul style="list-style-type: none"> • Controleer uitvoering van segregatie in de praktijk; • Controleer of de eisen die van toepassing zijn op de handelingen die de dienstverlener verricht ook conform de criteria worden uitgevoerd (zoals verpakkingseisen en communicatie-eisen).
	<p>Ketenregie Ketenregie stelt bedrijven in staat een deel van de verantwoordelijkheden die samenhangen met certificatie uit te besteden aan een ketenregisseur en gecertificeerd product te leveren zonder zelf certificaathouder te worden. De ketenregisseur en tevens certificaathouder draagt de verantwoordelijkheid dat de deelnemers van de keten voldoen aan de eisen van het schema. Zowel de ketenregisseur als de deelnemer(s) moeten aan een aantal eisen voldoen. Zie ook de Algemene Certificatie Voorwaarden SMK.</p>				
5.11	Ketenregie				
	<p>De directie/bestuur van de ketenregisseur wijst een verantwoordelijke aan die de taken van de ketenregisseur uitvoert.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een functieomschrijving of een ander document waaruit blijkt wie de verantwoordelijkheid draagt voor de taken van ketenregisseur. • Wanneer een derde partij de taken uitvoert, is er een contract van de ketenregisseur met partij aan wie de taken wordt uitbesteed. 		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>CI: 1x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	Major: 4 weken	<p>Controleer wie de verantwoordelijkheid draagt voor de taken van ketenregisseur.</p> <p>Wanneer een derde partij de taken uitvoert, controleer het contract van de ketenregisseur met partij aan wie de taken wordt uitbesteed.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
5.12	Contracten				
	<p>De ketenregisseur sluit met deelnemers een contract af waarin wederzijdse taken en verantwoordelijkheden beschreven staan. Het contract bevat minimaal de volgende aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ketenregisseur is eindverantwoordelijke voor het voldoen van het product/dienst aan de eisen van het certificatieschema. • De ketenregisseur verstrekt de deelnemer alle benodigde informatie voor deelname. • De deelnemer voldoet aan alle eisen van het betreffende certificatieschema. • De deelnemer verleent volledige medewerking tijdens audits door certificatie-instelling en/of controle door ketenregisseur. • De deelnemer stelt alle benodigde gegevens beschikbaar aan de ketenregisseur en aan certificatie-instelling en/of schema eigenaar ten behoeve van monitoring en evaluatie. • Bepalingen aangaande aansprakelijkheid ketenregisseur en deelnemer. 		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controleer aanwezigheid en inhoud contract(en) deelnemer(s) en ketenregisseur</p>
5.13	Deelnemersverklaring				
	<p>De ketenregisseur geeft een verklaring af dat het betreffende bedrijf deelnemer is van zijn On the way to PlanetProof keten en dat het On the way to PlanetProof producten onder zijn verantwoordelijkheid produceert en/of verhandelt. Deze deelnemersverklaring bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naam en handtekening van beide partijen • Logo met registratienummer van de ketenregisseur • Datum van afgifte en geldigheidstermijn verklaring <p>De deelnemersverklaring mag geen handtekening en/of logo van de certificatie-instelling vermelden; het is geen On the way to PlanetProof certificaat.</p>		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controleer of er een getekende deelnemersverklaring aanwezig is en aan de voorwaarden voldoet.</p> <p>Interpretatie: Indien de genoemde onderdelen zijn opgenomen in het contract van de ketenregisseur met de betreffende deelnemer dan hoeft er geen aparte deelnemersverklaring te worden overlegd.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
5.14	Informatieverstrekking				
	<p>De ketenregisseur verstrekt de deelnemer alle informatie die deze nodig heeft voor deelname aan de keten. Dit is in ieder geval:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Certificatie eisen • Toelichting op het certificatieproces • Toelichting op de verantwoordelijkheden van deelnemers • Procedure voor controle • Frequentie van audits en controles • Sancties bij tekortkomingen • Toelichting op de verantwoordelijkheden van ketenregisseur en certificatie-instelling • Wijzigingen in de certificatie eisen zal de ketenregisseur zo nodig binnen 1 maand actief aan deelnemers meedelen. 		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controleer of aan de gestelde eisen is voldaan.</p> <p>Up-to-date website met alle informatie of ander bewijs dat alle informatie aan deelnemers wordt verstrekt.</p>
5.15	Controle door ketenregisseur				
	<ul style="list-style-type: none"> • De ketenregisseur voert een initiële controle uit bij alle nieuwe/potentiële deelnemers. • Daarnaast controleert de ketenregisseur jaarlijks alle deelnemers. • Controle en rapportage door de ketenregisseur vindt plaats aan de hand van de door de certificatie-instelling geaccordeerde checklists. Er kan daarbij worden uitgegaan van de criterialijst vanuit het certificatieschema. <p>Indien een certificatie-instelling tijdens een audit vaststelt dat de controle door ketenregisseur niet correct is uitgevoerd (dat wil zeggen dat één of meer major tekortkoming(en) niet is (zijn) onderkend) dan dient de ketenregisseur een Oorzaak en Oplossingsanalyse uit te voeren en corrigerende en preventieve maatregelen te nemen en deze voor te leggen aan de Certificatie Instelling. Het is aan de Certificatie Instelling om deze te beoordelen en deze binnen 3 maanden op effectiviteit te valideren. Bij initiële audits dient de werkwijze van de</p>		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controleer rapportages van alle uitgevoerde controles.</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	ketenregisseur gevalideerd en geacordeerd te zijn voorafgaande aan certificatie.				
5.16	Gegevens up-to-date				
	De ketenregisseur houdt een compleet en up-to-date overzicht bij met per deelnemer ten minste de volgende gegevens: <ul style="list-style-type: none"> • Naam en contactgegevens • Contract • Data en rapportages van controles aan de hand van checklists • Eventuele tekortkomingen en vervolgspraken • Eventuele sancties • Productie en verkoop On the way to PlanetProof producten per jaar (in liters/kg of stuks) conform de eisen en beoordelingsrichtlijnen van het betreffende certificatieschema en voert deze uit. De gegevens dienen tot vijf jaar terug bewaard te worden. 		Initieel zie 5.4 CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur	Major: 4 weken	Controle op up-to date overzicht van de gegevens van deelnemers.
5.17	Tijdelijke afwijkingen deelnemers ketenregie				
	<ul style="list-style-type: none"> • Indien de deelnemer door omstandigheden (tijdelijk) niet aan de certificatie eisen kan voldoen dan dient deze de ketenregisseur hierover binnen 2 werkdagen na constatering schriftelijk te informeren. • Indien de deelnemer met de ketenregisseur afspraken maakt om de afwijkingen te verhelpen dienen deze binnen de afgesproken termijn te worden nagekomen. • De ketenregisseur is bevoegd om een verbod op aanmelding van maximaal 2 jaar op te leggen indien de deelnemer verzuimt het niet meer kunnen voldoen aan de eisen te melden aan de ketenregisseur, terwijl de deelnemer hiervan redelijkerwijs op de hoogte had kunnen zijn. • Een dergelijk verbod kan ook worden opgelegd als de deelnemer vervolgspraken niet (binnen de gestelde termijn) nakomt. 		Initieel zie 5.4 CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur	Major: 4 weken	Controleer: <ul style="list-style-type: none"> • Schriftelijk bewijs van het informeren van de certificatie-instelling • Schriftelijk bewijs vervolgspraken.

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
5.18	Nieuwe deelnemers				
	<p>De audits bij een zelfstandige keurmerkhouders met deelnemers worden in principe uitgevoerd met een frequentie zoals aangegeven in criterium 5.3.</p> <p>De potentiële keurmerkhouders sluit een contract met een CI en contracten met potentiële deelnemers. De ketenregisseur volgt de richtlijnen voor ketenregie, zoals beschreven in het hoofdstuk "Ketenregie" in de Algemene Certificatievoorwaarden van SMK en de criteria.</p>		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	Major: 4 weken	Controleer of aan de gestelde eisen is voldaan.
5.19	On the way to PlanetProof (logo)uitingen door Ketendeelnemers				
	Ketendeelnemers dienen het registratienummer van de ketenregisseur (=keurmerkhouders) te vermelden bij toepassing van het On the way to PlanetProof logo. Zie criterium 5.16.		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	Major: 4 weken	<p>Audit/controle op naleving eisen op communicatiedragers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Websites / social media • Briefpapier • Reclamefolders • Verpakkingen • Advertenties • Posters • Catalogi • Brochures • Handelsdocumenten (offertes, facturen, leverbonnen, assortimentslijsten e.d.) • etc.
5.20	In- en verkoop On the way to PlanetProof product onder ketenregie				
	<ul style="list-style-type: none"> • De deelnemer/certificaathouder is verplicht bij afname/levering van On the way to PlanetProof product alle gecertificeerde producten als zodanig te vermelden op de afleverdocumenten en/of afleverinformatie (digitaal en/of fysiek)/ factuur en andere handelsdocumenten (inclusief volume en/of stuks en gewicht) en onder vermelding van het registratienummer of ander uniek kenmerk van de ketenregisseur (= certificaathouder). 		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>KR: jaarlijks administratief (mag op afstand) + CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	Major: 4 weken	<p>Controleer facturen van geleverd gecertificeerd product.</p> <p>Controleer of niet-voorverpakt On the way to PlanetProof product door deelnemers alleen binnen de keten van de ketenregisseur worden in- en verkocht. Voorverpakte On the way to PlanetProof producten mogen wel</p>

Nr.	Criterium	Doel criterium	Wijze, hoe vaak En door wie	Herstel- periode	Beoordelingsrichtlijn en interpretatie
	<ul style="list-style-type: none"> Niet-voorverpakt On the way to PlanetProof product mag uitsluitend via de ketenregisseur/certificaathouder van/aan derden worden ingekocht/verkocht, met uitzondering van niet-voorverpakt On the way to PlanetProof product, dat direct aan de consument wordt geleverd. 				zelfstandig aan derden worden geleverd.
5.21	Communicatie - Algemeen				
	<p>Toepassing van On the way to PlanetProof (logo)uitingen is uitsluitend toegestaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> Na schriftelijke goedkeuring van de certificatie-instelling. Toestemming wordt verleend aan de keurmerkhouders die verantwoordelijk is voor het correct gebruik van (logo)uitingen. Gebruik van het logo door keurmerkhouders is niet verplicht. Onder vermelding van het unieke registratienummer van de keurmerkhouders. Dit nummer wordt verstrekt door de certificatie-instelling. Bij dit unieke registratienummer moet altijd de naam of afkorting van de certificatie-instelling staan vermeld. In de communicatie-uitingen van de keurmerkhouders in relatie tot de producten of diensten met een On the way to PlanetProof certificaat. Indien deze in grootte en opvallendheid de product-, merk- en/of handelsnaam niet overtreft. <p>Indien keurmerkhouders een GLN- of GGN-nummer heeft, mag de verplichte vermelding van het registratienummer in het logo On the way to PlanetProof op verpakkingen achterwege blijven, mits het GLN of GGN nummer wel op dezelfde verpakking afgebeeld staat.</p> <p>Suggereren dat On the way to PlanetProof een handelsmerk zou zijn is niet toegestaan.</p>		<p>Initieel zie 5.4</p> <p>CI: 2x per jaar administratief bij ketenregisseur</p>	<p>Major: 4 weken</p>	<p>Controle op naleving communicatie eisen.</p> <p>Controleer op</p> <ul style="list-style-type: none"> Websites / social media Briefpapier Reclamefolders Verpakkingen Advertenties Posters Catalogi Brochures Handelsdocumenten (offertes, facturen, leverbonnen, assortimentslijsten e.d.) etc. <p>of er gebruik wordt gemaakt van een toegestane variant van het logo:</p> <ol style="list-style-type: none"> logo met registratienummer van de keurmerkhouders logo zonder nummer, maar met GLN of GGN nummer op de verpakking.

Inhoudsopgave bijlagen

Bijlagen

Bijlage 1 Rekenmethodieken	58
Bijlage 2 Sectorafspraken	59
Bijlage 3 Herzieningsagenda	61
Bijlage 4 Verklarende woordenlijst	65
Bijlage 5 Stroefheidsmeting	67
Bijlage 6 Drinkwatermonsters	68

Bijlage 1 Rekenmethodieken

Rekenregels KringloopWijzer:

Voor de berekening van de KLV gerelateerde KPI's (zie betreffende criteria) worden de voor het betreffende jaar vigerende rekenregels toegepast. De deelnemer/certificaathouder is verplicht de volledige gegevens steeds uiterlijk per 1 maart in de Centrale Database KringloopWijzer ingevoerd te hebben. De stand van zaken per 1 maart van een bepaald jaar wordt steeds vastgelegd. Gegevens wijzigingen die daarna plaatsvinden worden gedocumenteerd. Herberekening kan plaatsvinden indien hiertoe aanleiding is (bv berekening door KLV centrale database is niet correct uitgevoerd of de invoer van de KLV niet correct is).

Voor de berekening van het drie-jaarsgemiddelde wordt vanaf KLV 2025 (toetsmoment 2026) gebruik gemaakt van de rekenregels van de vigerende versie van de KringloopWijzer, waarbij de voorgaande jaren worden herberekend met de vigerende versie.

Bijlage 2 Sectorafspraken

Zuivelkwaliteitssystemen, sectorafspraken en geldende wetgeving

Melkveehouders die deelnemen aan On the way to PlanetProof zijn vanuit hun afnemende zuivelonderneming gehouden aan kwaliteitssystemen. Ook geldt de Nederlandse en Europese wetgeving op het vlak van de melkveehouderij. Deze maatregelen en criteria worden niet apart benoemd in het schema van On the way to PlanetProof. Om hier transparanter over te zijn, worden relevante criteria uit deze systemen en wetgeving hieronder benoemd met achter het criterium de herkomst ervan waarbij:

- EU wetgeving: EU-hygieneverordeningen Nr. 178/2002, Nr. 852/2004, Nr. 882/2004, Nr. 854/2004 en 2073/2005.
- NL wetgeving: Wet Dieren, Besluit houders van dieren.
- Duurzame Zuiveketen (DZK) (<https://www.duurzamezuiveketen.nl/>). Naast de oorspronkelijke partners LTO Nederland (melkveehouders) en NZO (zuivelindustrie), werken met ingang van 2019 ook de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) en het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK) samen in de Duurzame Zuiveketen. Het samenwerkingsverband, dat onder ZuivelNL valt, verbreedt zijn scope met enkele nieuwe doelen en heeft nieuwe doelstellingen voor 2030 vastgesteld.
- Zuivelkwaliteitssysteem: systeem van een zuivelonderneming om aan te tonen dat aan wetgeving wordt voldaan en aan de eisen van afnemers van de zuivelproducten.

1. Voer en water

- a. Het rundvee heeft vrij toegang tot voer en drinkwater van goede kwaliteit (NL wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem)
- b. Er zit verantwoorde soja in veevoer d.m.v. soja met RTRS-certificaten sector breed in te kopen, mass balance (DZK, zuivelkwaliteitssysteem).

2. Bedrijf

- a. Hygiëne
 - i. De stallen/ruimtes waarin melkvee, droge koeien, jongvee, kalveren en overig rundvee worden gehuisvest zijn schoon. Vloeren, roosters en/of mestgoten zijn niet ernstig bevuild. De plaatsen waar het vee ligt zijn schoon en droog (NL wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).
- b. Inrichting
 - i. Behuizingen, waaronder begrepen de vloer, waarin een dier verblijft en inrichtingen voor de beschutting voor een dier zijn op zodanige wijze ontworpen, gebouwd en onderhouden dat bij de dieren geen letsel of pijn wordt veroorzaakt en bevatten geen scherpe randen of uitsteeksels waaraan het dier zich kan verwonden (NL wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).
 - ii. Een ruimte waarin een dier wordt gehouden, wordt voldoende verlicht en verduisterd om aan de ethologische en fysiologische behoeften van het dier te voldoen (NL wetgeving).
 - iii. Met uitzondering van een eenlingbox die voor het isoleren van zieke dieren wordt gebruikt, zijn de wanden van een eenlingbox zodanig uitgevoerd dat naast elkaar gehouden kalveren elkaar kunnen zien en aanraken (NL wetgeving).
- c. Op het gehele bedrijf wordt overlast van ongedierte voorkomen (EU wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).
- d. Alleen in de EU of NL toegelaten ongediertebestrijdingsmiddelen worden gebruikt (EU wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).
- e. In de melkstal is voldoende ventilatie met frisse lucht mogelijk (EU wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).

3. Diergeneesmiddelen

- a. Diergeneesmiddelen worden alleen toegediend wanneer hiervoor een veterinaire indicatie bestaat, vastgesteld door de dierenarts of via het bedrijfsbehandelplan. Preventief toedienen van antibiotica is dus niet toegestaan (NL wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).
- b. Koeien met gezonde uiers mogen niet drooggezet worden met antibiotica (NL wetgeving).
- c. Het gebruik van 3e keus antibiotica is niet toegestaan, tenzij uit een gevoeligheidsbepaling is gebleken dat er geen alternatief antibioticum is (NL wetgeving).
- d. De hoogte van het antibioticagebruik (dierdagdosering) ligt onder de signaleringswaarde zoals vastgesteld door de Autoriteit
- e. Diergeneesmiddelen (SDa). Als het melkveebedrijf twee jaren achtereen een dierdagdosering heeft die hoger ligt dan de signaleringswaarde, moet actie ondernomen worden en wordt de veehouder geïnformeerd over de voor hen geldende inspanningsverplichting (NL wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).
- f. Op het bedrijf zijn geen verboden middelen (bijv. wettelijk niet toegelaten melkproductiestimulerende middelen of groeibevorderaars) aanwezig (EU wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).

4. Diergezondheid en -welzijn

- a. De melkveehouder heeft een 1-op-1 relatie met een Geborgde Rundveedierenarts, dit wordt schriftelijk vastgelegd in een ondertekende overeenkomst (NL wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).
- b. De melkveehouder heeft een bedrijfsspecifiek gezondheidsplan en bedrijfsbehandelplan wat jaarlijks wordt opgesteld en geëvalueerd met de geborgde rundveedierenarts (NL wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).
- c. Op het bedrijf is een schone (zo nodig ontsmette) ruimte aanwezig, waarin zieke runderen apart van de melkgevende koppel gehuisvest kunnen worden. In deze ruimte hebben de runderen een schone en droge ligplaats en toegang tot drinkwater van goede kwaliteit (NL wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).
- d. Administratie van alle dierziekten wordt bijhouden en is altijd beschikbaar (EU wetgeving, zuivelkwaliteitssysteem).
- e. Kalveren op het bedrijf krijgen zo spoedig mogelijk, maar in elk geval binnen zes uur na hun geboorte, koebiest te drinken (NL wetgeving).
- f. De stal is zodanig ingericht dat een kalf zonder problemen kan liggen, rusten, opstaan en zich zonder problemen kan likken (NL wetgeving).
- g. Indien een kalf in een eenlingbox wordt gehouden, heeft die eenlingbox een breedte van ten minste de schofthoogte van het kalf, gemeten terwijl het kalf rechtop staat, en een lengte van ten minste 1,1 maal de lichaamslengte van het kalf, gemeten van de neuspunt tot aan de achterkant van de zitbeenknobbel (tuber ischii) (NL wetgeving).
- h. Kalveren worden verdoofd onthoofd en er wordt langwerkende pijnbestrijding toegepast na onthoornen (DZK, zuivelkwaliteitssysteem).

Bovenstaande is onderhevig aan de volgende 2 punten:

1. Zuivelkwaliteitssystemen en wetgeving worden regelmatig bijgewerkt, daarmee kunnen er geen rechten aan bovenstaande punten ontleend worden.
2. Wetgeving en zuivelkwaliteitssystemen zijn geen onderdeel van het schema On the way to PlanetProof en daarmee heeft SMK geen invloed op de inhoud ervan.

Bijlage 3 Herzieningsagenda

criterium	Toelichting/opmerkingen	Doel	Besluitvorming College van Deskundigen
Biodiversiteit			
Eiwit van eigen land	<p>Buurtcontracten zijn op landelijk niveau nog niet ingeregeld. De norm is hier nu mede op ingesteld. Indien buurtcontracten worden ingeregeld zal onderzocht wat dit betekent in relatie tot het certificatieschema.</p> <p>Daarnaast onderzoeken hoe de effecten van ganzenvraat op deze KPI verdisconteerd kunnen worden.</p>	<p>Beter inregelen van de KPI voor bedrijven die op korte afstand veevoer laten telen.</p> <p>Onderzoeken en inregelen van passende randvoorwaarden.</p>	Jaarlijks evalueren
Blijvend grasland	<p>SMK heeft onderzoek gedaan naar randvoorwaarden bij gemengde bedrijven/roulatie van grasland met open teelten. Indien voldaan wordt aan randvoorwaarden zou een correctie kunnen worden toegepast op de norm voor blijvend grasland. De implementatie hiervan vraagt echter meer onderzoek en instrument ontwikkeling.</p> <p>Er wordt onderzocht hoe kan worden geborgd dat percelen die ingezet worden voor open teelten (akkerbouw/vollegrondsgroenten) goed beheerd worden. Wanneer hier een werkbare en betrouwbare methode voor beschikbaar is kan een vrijstelling voor de norm voor blijvend grasland (tussentijds) worden ingeregeld. Onderbouwde voorstellen van derden kunnen aan het College van Deskundigen worden voorgelegd.</p>	Beter inregelen van bedrijven waarvan land rouleert binnen of buiten hun eigen bedrijf.	Jaarlijks evalueren

Stikstofbodemoverschot	Onderzoeken wat een beter (aanvullend) kengetal is voor grondsoort afhankelijke uitspoeling van schadelijke stoffen naar water en lucht. Effecten van derogatie worden deels opgevangen door de norm voor blijvend grasland. KLW onderzoekt een betere toedeling van stikstofbodemoverschotten naar nitraat, lachgas en stikstof accumulatie.		Volgende herziening in 2027
Gewasbeschermingsmiddelen	Na publicatie van de integrale milieu-indicator voor gewasbeschermingsmiddelen vanuit het project van de WUR zal SMK besluiten of gewasbeschermingsmiddelenregistratie opnieuw wordt ingevoerd.	Verminderen impact van middelen op mens dier en milieu.	Volgende herziening in 2027
Klimaat			
Koolstofvastlegging	Indien er gedurende de geldigheidstermijn van het nieuwe herzieningsschema een goede methodiek beschikbaar komt voor het berekenen van de vastlegging van koolstof, dan zal SMK in afstemming met stakeholders onderzoeken of deze methodiek om de koolstofvastlegging te berekenen tussentijds kan worden opgenomen. Hiervoor zal net als in 2019 een tussentijdse herzieningsprocedure worden uitgevoerd. Stichting Nationale Koolstofmarkt (SNK) heeft een methode voor koolstofvastlegging gepubliceerd. Uitdaging zit nog in de wetenschappelijke validatie van de methodiek en op welke wijze de koolstofvastlegging aan het product kan worden toegerekend. Vanuit LCA perspectief is in een internationaal samenwerkingsverband gewerkt aan guidelines hoe vastlegging mee te nemen in LCA berekeningen. Binnen de KLW bestaat de indicator 'aanvoer effectieve organische stof', alleen hier loop je nog tegen een aantal beperkingen aan dat niet alle getallen mee worden genomen. Het heeft de voorkeur om koolstofvastlegging via de KLW te laten lopen. Zo mogelijk aansluiten bij ontwikkeling KLW.	Vastleggen van koolstof beperkt broeikasgasemissie. Onderzoeken of het mogelijk is om koolstof vastlegging te monitoren en om na vaststelling van een gedragen methodiek de koolstof vastlegging in beeld te brengen.	Jaarlijks evalueren.

Ambitie voor zelf opwekken/gebruik duurzame energie/reductie en efficiënt gebruik fossiele energie			Volgende herziening 2027
Watergebruik in relatie tot voerproductie			Volgende herziening 2027
Circulair diervoer	De brancheorganisatie voor diervoederleveranciers (Nevedi) heeft circulair diervoer als één van de KPI's voor de monitoring van verduurzaming gedefinieerd. Deze KPI wordt de komende tijd op bedrijfsniveau bij diervoederleveranciers geïmplementeerd. SMK wil zich inzetten om deze KPI ook voor de inkoop van krachtvoer door melkveebedrijven inzichtelijk te maken. De ambitie is om bij de volgende herziening in 2027 een voorstel uit te werken voor een concreet criterium en tussendoel richting 2030.		Volgende herziening 2027
Dierenwelzijn/diergezondheid			
SMK ontwikkelt in samenwerking met ketenpartijen een doelcriterium voor klauwgezondheid (mobiliteitsscore) dat verwerkt zal worden tot een concrete eis.	De mobiliteitsscore is de meest optimale meetmethode voor klauwgezondheid. Na evaluatie van de pilot wordt een voorstel uitgewerkt voor een criterium voor alle deelnemers.	Het verbeteren van klauwgezondheid. De mobiliteitsscore is de meest optimale meetmethode hiervoor.	Volgende herziening 2027
Doelgerichte indicatoren voor sta- en ligtijd	Een koe zou veel tijd moeten besteden aan liggen en eten. Voorkomen van belasting koe door langdurig staan. Welke indicatoren voor sta- en ligtijd opgenomen kunnen worden, moet verder worden onderzocht.		Volgende herziening 2027
SMK onderzoekt met ketenpartijen de impact van het volgende voorgestelde criterium:	Voor een leeftijd van 28 dagen wordt een kalf niet vervoerd. Een hogere afvoerleeftijd zorgt voor meer weerbare kalveren met een beter werkend immuunsysteem.	Goed welzijn en gezondheid voor het kalf.	Volgende herziening 2027

Het kalf blijft minstens de eerste 28 dagen op het bedrijf van geboorte.	SMK participeert in een pilotproject waarin de overgang kalf naar vleeskalverhouderij op basis van gezondheidsuitgangspunten wordt verbeterd.		
Evaluatie onafhankelijke analyse kalversterfte		Op On the way to PlanetProof bedrijven komt structureel hoge kalversterfte niet voor.	Jaarlijkse monitoring. Evaluatie bij herziening 2027
Extra weidegang volwassen melkvee	SMK gaat in overleg met stichting Weidegang onderzoeken op welke manier ruimere weidegang kan worden geborgd. Hierbij wordt ook gekeken naar het aantal potentiële weidedagen in een seizoen, aantal weide-uren per dag en aantal koeien per hectare		Volgende herziening 2027

Bijlage 4 Verklarende woordenlijst

Term	Definitie
Audit	Toetsing door certificatie-instelling (CI)
Controle	Toetsing door ketenregisseur
Initiële audit	Eerste audit na aanmelding (door certificatie-instelling)
Initiële controle	Eerste controle na aanmelding (door ketenregisseur)
Periodieke audit	Vervolg audit bij een bestaande keurmerkhouders of deelnemers
Periodieke controle	Vervolg controle bij een bestaande keurmerkhouders of deelnemers
Keurmerkhouders	Bedrijf beschikkend over een certificaat uitgegeven op basis van het On the Way to PlanetProof certificatieschema
Ketenregisseur (KR)	Bedrijf of rechtspersoon die de productie, verkoop en controlesystematiek van een groep bedrijven (deelnemers) volgens de voorwaarden uit het certificatieschema beheert en gecertificeerde producten of diensten onder zijn verantwoordelijkheid laat produceren en/of laat verhandelen. De ketenregisseur (=keurmerkhouders) is in zijn/haar keten eigenaar en/of leverancier van het product of de dienst.
Deelnemers	Bedrijf of rechtspersoon vallend onder het certificaat van een ketenregisseur.
Overgangstermijn	Een termijn die is ingesteld om bestaande keurmerkhouders de gelegenheid te geven de nieuwe eisen na herziening van het certificatieschema te implementeren. Binnen een overgangstermijn hebben keurmerkhouders de keus bij de audits (en controles) uit te gaan van ofwel het voorgaande certificatieschema ofwel het vigerende certificatieschema. Nieuwe keurmerkhouders en nieuwe deelnemers moeten altijd voldoen aan het geldende certificatieschema. Bij de eerstvolgende audit na beëindiging van de overgangstermijn moet worden voldaan aan de criteria uit het vigerende certificatieschema. Per publicatie van een herzien certificatieschema wordt vastgesteld of er wel of geen overgangstermijn wordt opgenomen en zo ja, hoe lang deze overgangstermijn van toepassing is.
Minor	Een afwijking met een gering effect op het gecertificeerde product of de gecertificeerde dienst (3 maanden oplostijd). De exacte herstelperiode is opgenomen in het controledocument.
Major	Een afwijking met een groot effect op het gecertificeerde product of de gecertificeerde dienst (maximaal 1 maand oplostijd). De exacte herstelperiode is opgenomen in het controledocument.
Critical major	Een afwijking met een onomkeerbaar effect op het gecertificeerde product of de gecertificeerde dienst. Deze afwijking leidt tot intrekking van het certificaat of de keurmerkhouders wordt voor een bepaalde tijd geschorst. De exacte herstelperiode is opgenomen in het controledocument.
Hoofdvestiging	Mocht een langere periode noodzakelijk zijn dan wordt de casus voorgelegd aan het College van Deskundigen agro/food. Vestiging van het bedrijf waar het juridisch is gevestigd en als zodanig staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Vanuit de hoofdvestiging vindt de aansturing van de nevenvestigingen plaats. Op de hoofdvestiging is de relevante administratie van de nevenvestigingen aanwezig.
Nevenvestiging	Tak van een onderneming of instelling die op een andere plaats de bedrijfsactiviteiten uitoefent dan waar de hoofdvestiging (juridisch) is gevestigd. Er wordt verantwoording afgelegd over de bedrijfsvoering en omzet aan de hoofdonterneming. (Ook: filiaal, bijkantoor, dochteronderneming, dependance).

Aanbindsysteem	Individuele aanbindplaats die voorziet in sta-, eet- en ligruimte. Een vastzetmogelijkheid in een separatieruimte of aan het voerhek, wordt niet gezien als een aanbindsysteem.
Onaangekondigde audit	In het geval van een onaangekondigde audit mag deze maximaal 1 werkdag van tevoren worden gemeld zodat de certificaathouder/deelnemer de tijd heeft om de benodigde data te verzamelen. De certificaathouder/deelnemer mag de onaangekondigde audit eenmaal om zwaarwegende redenen uitstellen.
Aanbouw	Oppervlak en het volume van de bestaande stal wordt vergroot waarbij minimaal één volledige 'buitenwand' van de aanbouw wordt gevormd door de bestaande stal. Alle in pandige technische installaties (zoals melkstal, hygiënesluis, luchtwasser, voersilo's) vormen een onderdeel van het totale staloppervlak/-volume. Bij een aanbouw gelden de eisen in beginsel alleen voor het nieuwgebouwde deel van de stal.
Nieuwbouw	Volledig nieuwe stal en/of nieuwe stal op bestaande fundering/kelders.
Dierverblijf	Ruimte waar dieren worden gehuisvest of gebruik van maken (bijvoorbeeld de wachtruimte, separatieruimte, strohokken).
Kalf	Dieren tot 6 maanden leeftijd.
Jongvee	Vrouwelijke dieren vanaf 6 maanden tot afkalven en opfokstieren.

Bijlage 5 Stroefheidsmeting

Deze bijlage geldt voor vloeren met een certificaat waaruit blijkt dat de stroefheid aan de norm in criterium 4.19 voldoen.

- Gemiddelde meetwaarde is ≥ 55 (SRT/PTV96 nat)
- Minimale meetwaarde individuele meetpunten: ≥ 40 (SRT/PTV96 nat)

Richtlijnen voor uitvoering stroefheidsmeting

Voor de meting wordt gebruik gemaakt van een slingerproef (pendulum) volgens werkwijze EN 13036-4 / NEN-EN 16165. De metingen zijn uitgevoerd door een extern en onafhankelijk bedrijf. Dit bedrijf stelt tevens de rapportage op. Meetbedrijven dienen zich aan te melden bij SMK (smk@smk.nl).

Aanvullende richtlijnen:

- De vloer reinigen met bezem en bevochtigen met water.
- De Skid Resistance Tester (SRT-meter) dient ingesteld te worden voordat de metingen worden uitgevoerd:
 - De meter dient waterpas te staan op het te meten vloeroppervlak,
 - De slinger (pendulum arm) moet voldoende hoog worden afgesteld voor een vrije slingerbeweging. Validatie van de meetnaald: deze moet na instellen bij de vrije slingerbeweging uitkomen op "0" (nul) op de meetschaal.
 - Het raakvlak op de vloer wordt ingesteld op 12,4 cm.
- Het meetvoetje is een rubber testvoetje. Rubber Lüpke 21-26% bij 23 °C. Dit komt overeen met Shore-A: 96 of Shore-D: 50.
- De meetafstand per meting is 12,4 cm.
- Per meetpunt worden minimaal 5 meetruns uitgevoerd over hetzelfde oppervlak.
 - De meetwaarden van de 5 runs worden gemiddeld.
 - De meetwaarden van de 5 runs op het meetpunt mogen maximaal 5 PTV units verschillen.
- Een te beoordelen vloer wordt op minstens 3 willekeurige plaatsen in de looppaden van de koeien (3 meetpunten) bemeten.
- De Pendulum Test Value (PTV-waarden) van de 3 meetpunten worden gemiddeld om tot een PTV-waarde voor de gehele vloer te komen. De gemiddelde meetwaarde is minstens 55 (SRT/PTV96 nat). Daarnaast moeten de individuele meetpunten een uitkomst hebben van minstens 40.

Bijlage 6 Richtlijnen nemen van drinkwatermonsters

Het watermonster dient als volgt te worden genomen:

1. Het watermonster wordt genomen bij een drinkbak of sneldrinker in de stal. Minimaal 1 monster per diercategorie: melkgevende koeien, droge koeien en jongvee.
2. De monsternemer wast en ontsmet de handen voordat het monster genomen wordt.
3. Gebruik uitsluitend steriele potjes, bestemd voor drinkwateronderzoek.
4. Voorzie de potjes met watervaste stift van het UBN, plaats van monstername (tappunt), datum en monsternummer (zoals vermeld op het inzendformulier).
5. Raak de binnenkant van het potje en de binnenkant van het deksel niet aan. Leg de deksel op een schone plaats of houd hem in de hand met de binnenkant naar beneden.
6. Vul het potje (in de waterstraal/waterbak houden en niet tegen de drinkbak zelf) met minimaal 150 ml water en draai het deksel erop.
7. Neem het volgende potje en vul deze op dezelfde manier als het voorgaande potje.
8. Draai het deksel op het tweede potje, zodat er geen lekkage of verontreiniging optreedt.
9. Verzend de monsters naar de instelling die de analyse uitvoert.
10. De monsters dienen binnen 24 uur onderzocht te worden en moeten gekoeld (max. 7 graden Celsius) bewaard en getransporteerd worden.

Algemeen:

- Het doel van de monstername is om te zorgen dat het water van voldoende kwaliteit is waar de dieren drinken. Uitgangspunt is dat drinkbakken regelmatig worden schoongemaakt. Om een goed monster te kunnen nemen is het advies om vooraf de drinkbakken schoon te maken.
- Bedenk dat een monster uit de drinkwatervoorziening in de stal wezenlijk in kwaliteit kan verschillen van een monster uit de aanvoerleiding (bijv. vanuit de bron). Voor de controle van de kwaliteit van het water dat de dieren daadwerkelijk krijgen aangeboden, is het dus wenselijk monsters te nemen aan het einde van de drinkwatervoorziening in de stal. De drinkwaterkwaliteit kan variëren per stal.
- Regelmatige reiniging van het drinkwatersysteem en regelmatige controle van de waterkwaliteit is belangrijk.

Aantal generieke adviezen:

- Voorkom stilstaand water in leidingen; gebruik geen te grote leidingdiameters en voorkom doodlopen leidingen.
- Voorkom bezinksel; zorg voor voldoende bevestiging van de leidingen en voorkom doorhangende leidingen.
- Zorg voor mogelijkheden om het drinksysteem onder hoge druk te kunnen spoelen.